

Vuoden 2025 toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohdat

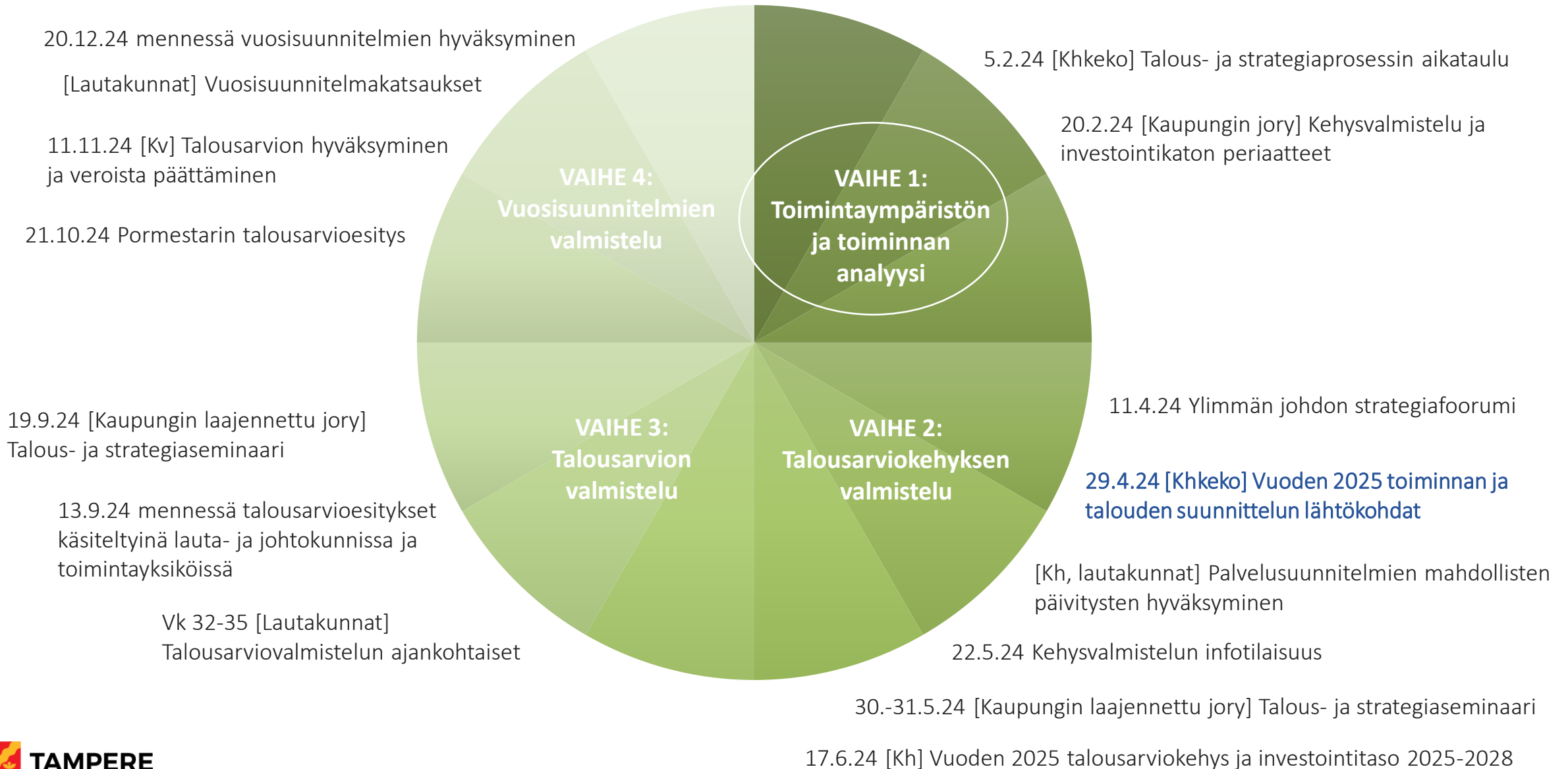
Kaupunginhallitus 29.4.2023

SISÄLTÖ

- Toiminnan ja talouden suunnittelun vuosikello
- Väestö
- Tekemisen kaupunki -strategian toteutuminen ja kaupunkitasoiset painotukset
- Henkilöstö
- Tampere-konserni
- TE-uudistus
- Talous

Vuoden 2025 toiminnan ja talouden suunnittelun vuosikello

Ylimmän johdon tavoite- ja kehityskeskustelut

Lähtökohtia vuoden 2025 suunnitteluun

VÄESTÖ

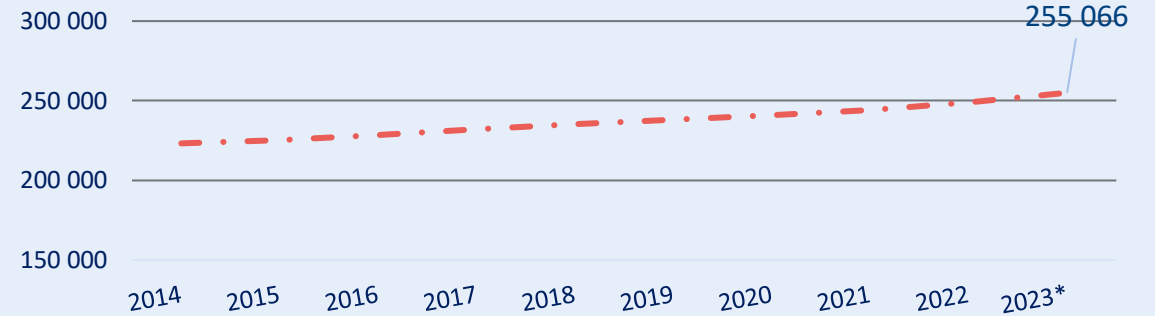
VÄESTÖ

- Tampereen väkiluku on kasvanut voimakkaasti viime vuodet, vuoden 2023 ennakkoväkiluku ylitti 255 000 asukasta ja väkiluku kasvoi vuoden aikana yli **6 000** asukkaalla, **2,4 %**.
- Tampereen väestönkasvu perustui vuonna 2023 voimakkaaseen muuttovoittoon. **Kuntien välisen nettomuuton** osalta Tampere oli ennakkotietojen valossa Suomen muuttovoittoisin kunta vuonna 2023 saaden **muuttovoittoa 3 163** asukkaan verran.
- **Nettomaahanmuuton** määrä, **3 138** asukasta, kasvoi huomattavasti ja oli ennätyskorkea. Edellisvuosien aikana määrä on selvästi kasvanut ja muuttovoitto jakautuu tällä hetkellä lähes tasan kuntien välisen ja maahanmuuton kesken.
- Vuonna 2022 syntyneiden määrä alitti kuolleiden määrän ensimmäistä kertaa yli 30 vuoteen ja luonnollinen väestönlisäys oli negatiivinen. Vuonna 2023 **luonnollinen väestön lisäys jatkoi laskuaan**. Syntyneiden määrä laski vuoteen 2023 verrattuna, mutta kuolleiden määrä pysyi hyvin saman suuruisena.

Väestönkehitys

Luonnollinen väestönlisäys
-255

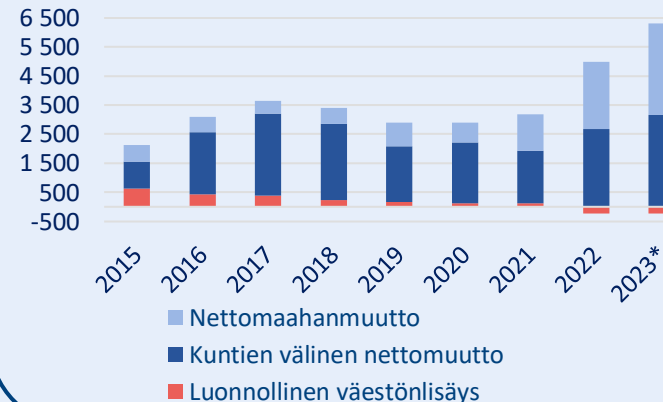

Kuntien välinen nettomuutto
3 163

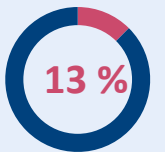

Nettomaahanmuutto
3 138

Väestönkasvun rakenne

Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä (2023)

Yli 65-vuotiaita noin joka viides

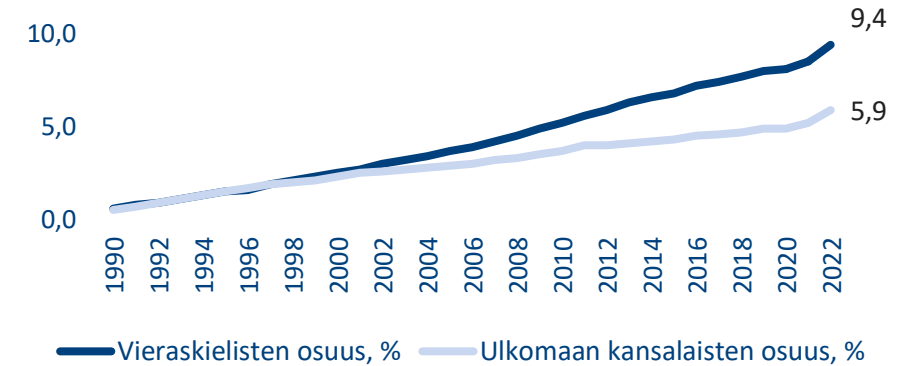

Lähde: Tilastokeskus ja Kuntien Datahuone -pilotti

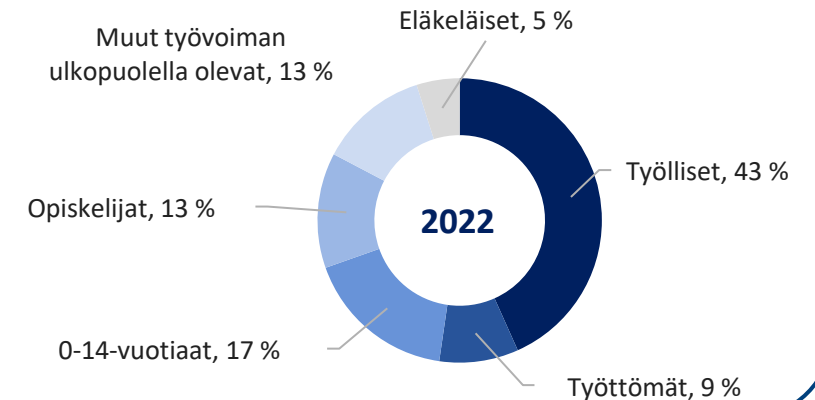
VIERASKIELISET JA ULKOMAAN KANSALAISET

- Vieraskielisten sekä ulkomaan kansalaisten määrä on kasvanut tasaisesti, viime vuosien aikana kasvu on ollut aiempaa voimakkaampaa.
- Tampereella vieraskielisten ja ulkomaan kansalaisten osuudet ovat kuusikko kunnista toiseksi matalimmat, vain Oulussa osuudet ovat matalammat. Tampereella vieraskielisten osuus oli vuoden 2023 lopulla n. 10,5 % (ennakkoväkiluku). Korkein osuus on Vantaalla, jossa asukkaista lähes joka neljäs on vieraskielinen.
- Hieman yli 40 % vieraskielisistä tamperelaisista on työllisiä. Muiden työvoiman ulkopuolella olevien osuus, n. 13 %, on selvästi suurempi kuin koko väestön osalta (koko Tampereen väestö n. 4 %). Työttömien osuus on noin neljä prosenttiyksikköä koko väestöstä suurempi. Eläkeläisten osuus koko väestöstä (n. 22 %) on puolestaan selvästi suurempi kuin vieraskielisistä.
- Noin 50 prosentilla 20 vuotta täyttäneistä vieraskielisistä on vain perusasteen tutkinto. Osuus on vaihdellut noin 40-50 prosentin välillä. Vastaava osuus koko Tampereen väestöstä on noin 20 %.
- Korkeasti koulutettujen osuus (26%) on ollut laskusuuntainen vuodesta 2018 saakka, jolloin osuus oli yli 30 %. Kaikista Tamperelaisista noin 40 % oli korkea-asteen tutkinto.
- Vuosina 2020-2021 maahanmuuttajien muuttajaprofiili muuttui hieman, mutta pääsääntöisesti samat maat pysyivät kärjessä. Vuosien 2022 ja 2023 aikana uusia lähtömaita nousi merkittävimpien joukkoon. Ukrainan sijoitus vuoden 2023 kärjessä on odotettua Venäjän hyökkäyssodan takia. Huomattavia muutoksia aiempaan ovat sen sijaan Sri Lankasta ja Filippiineiltä tulleiden suuri määrä. Myös muualta Etelä-Aasiasta on tullut paljon muuttajia, sillä Intia, Pakistan ja Bangladesh ovat merkittäviä lähtömaita.

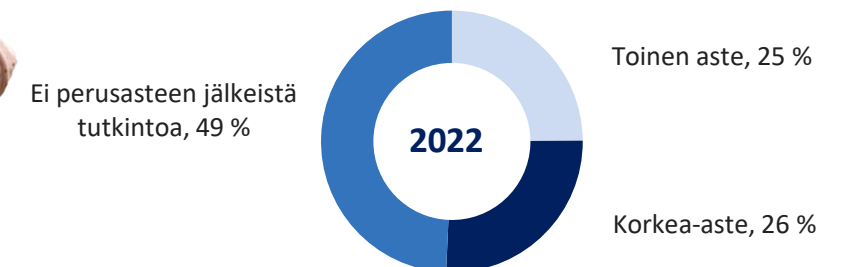
Vieraskieliset ja ulkomaan kansalaiset, %

Pääasiallinen toiminta, vieraskieliset

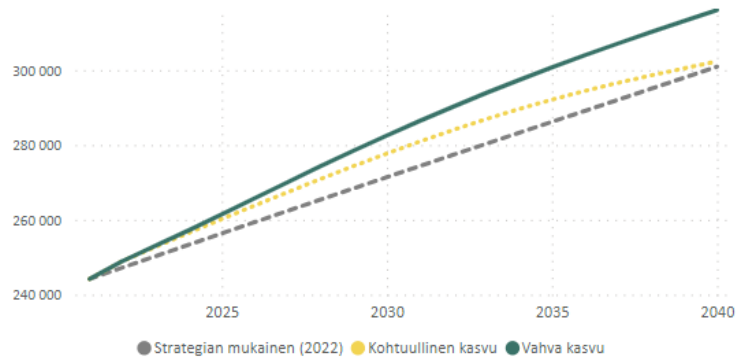
Koulutusrakenne, vieraskieliset

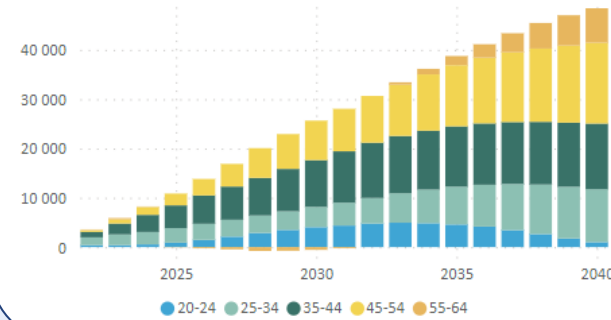
ENNAKOITU VÄESTÖNKEHITYS

- Väestösunnite ennakoi tulevaa väestönkehitystä tilastoaluetasolla vuoteen 2040 saakka toteutuneen väestönkehityksen perusteella sukupuolen ja iän mukaan.
- Sunnite perustuu oletuksiin, että Tampereen vetovoima maan sisällä jatkaa kasvuaan, maahanmuutto säilyy viime vuosien tasolla sekä syntyvyys ja kuolleisuus nykytasolla.
- Asuinrakentamisen toteutussuunnitelma tarjoaa suunnitteessa väestönkasvulle kasvupotentiaalin eli kasvun rajat. Koko kaupungin tasolla nyt suunniteltu asuntorakentaminen kykenee vastaamaan ennustettuun kasvuun.
- Vahvan kasvun skenaariossa väestö kasvaisi 2020-luvun loppuun edelleen yli 4000 hengellä vuosittain ja 2030-luvullakin yli 3000 hengellä vuosittain. Kohtuullisen kasvun skenaariossa kasvu hiipuisi noin 2000 henkeen periodin lopulla.
- Kasvun hidastuminen 2030-luvulla johtuu ikärakenteesta ja alhaisesta syntyvyydestä.

Tampereen väestö 2021-2040 (väestösunnite 2022/2023)

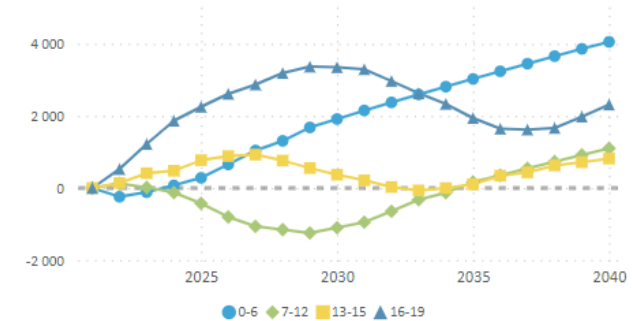
Työikäisen väestön kumulatiivinen kasvu 2022-2040

- Vaikka suhteellisesti eniten kasvavat kaikkein vanhimmat ikäluokat, muuttoliikkeen rakenteesta johtuen eniten kasvaa työikäisten määrä ja muodostaa 2/3 kokonaiskasvusta.
- Tämän ansiosta Tampereen väestöllinen huoltosuhte pysyy nykyisellä tasolla.

- Alakouluikäisten lasten määrässä on tulossa pieni notkahdus, mutta yhteensä perusopetusikäisten määrässä ei ole suuria muutoksia.
- Vaka-ikäisten lasten määrä kasvaa muuttoliikkeen ansiosta vaikka syntyvyys on ennätysalhaalla. Palvelutarve voi kasvaa vielä enemmän mikäli osallistumisaste edelleen kasvaa.
- Lukioikäisten nuorten määrä kasvaa vuoteen 2030 saakka.
- Väestösunnite päivitetään keväällä 2024 toteutuneen väestönkehityksen ja korjatun asuntorakentamisen toteuttamissuunnitelman perusteella.

Lasten ja nuorten kumulatiivinen muutos 2022-2040

Lähtökohtia vuoden 2025 suunnitteluun

STRATEGIAN TOTEUTUMINEN JA KAUPUNKITASOISET PAINOTUKSET

Toiminnan painotukset

- Kevään 2024 aikana on valmisteltu vuoden 2025 toiminnan painotuksia. Painotusten tarkoituksena on suunnata ja osaltaan ohjata talousarviotavoitteiden (TA25) sekä vuosisuunnitelmien 2025 toimenpiteiden valmistelua. Painotuksilla myös vahvistetaan kaupunkitasoista toiminnan ja talouden suunnittelun johtamista.
- Painotukset on valmisteltu palvelualueiden ja konsernihallinnon yhteistyössä. Näin on tunnistettu toimintayksiköiden välistä yhteistä tekemistä sekä karsittu päällekkäisyyksiä.
- Vuosi 2025 on Tekemisen kaupunki -strategian viimeinen toteutusvuosi. Painotusten valmistelu on pohjautunut valtuustokauden tavoitteiden etenemiseen sekä muihin vuoden 2025 suunnittelussa huomioitaviin toimintaympäristön muutoksiin.
- Painotuksia on tunnistettu 20. Ne on esitetty tässä aineistossa strategian painopisteittäin ”Missä tulee onnistua vuonna 2025?” Painotukset kohdistuvat eri tavoin eri palvelualueille/lautakuntiin ja konsernihallintoon.

TEKEMISEN KAUPUNKI PAINOPISTEET

YHDENVERTAISET YKSILÖT

Tampere on paras paikka kasvaa, kehittyä ja ikääntyä. Tampereella jokainen voi olla oma itsensä ja toteuttaa unelmiaan.

TEKEVÄT YHTEISÖT

Tampere näyttää suuntaa tulevaisuuden yhteisöllisyyteen. Tampereen moninaiset yhteisöt ja yritykset ruokkivat hyvinvointia, luovuutta ja innovatiivisuutta. Yhdessä teemme parempaa huomista.

HIILINEUTRAALEJA TEKOJA

Tampere on kansainvälisesti tunnettu vaikuttavista teoistaan ilmaston ja luonnon monimuotoisuuden eteen. Kestävien valintojen tekeminen on täällä helppoa – vetovoimamme syntyy arjen sujuvuudesta.

TULEVAISUUDEN EDELLÄKÄVIJYYTTÄ

Tampere jatkaa menestystarinaansa; meillä on parhaat edellytykset tehdä tulevaisuuden ratkaisuja. Tampereen asema kansainvälisenä tieteen ja korkean osaamisen kaupunkina on vahva.

TAMPERE.
FINLAND

YHDENVERTAISET YKSILÖT

Tampere on paras paikka kasvaa, kehittyä ja ikääntyä. Tampereella jokainen voi olla oma itsensä ja toteuttaa unelmiaan.

Valtuustokauden tavoitteiden eteneminen

Koettu hyvinvointi

Hyvinvointierot

Hyvinvoinnin edistämistyö

Yhdenvertaisuus

Turvallisuus

Kaupungin ja
hyvinvointialueen yhteistyö

Työttömyys

Asuntotuotanto

YHDENVERTAISET YKSILÖT painopisteen edistyminen 1/3

Tamperelaisten aikuisten koettu hyvinvointi on parantunut (aikuiset ja yli 65 v.)

- Mielenterveysoireilu on edelleen suurta, mutta tilanne ei ole enää pahentunut. Aikuisista noin joka kymmenes ja lapsista ja nuorista noin joka viides kokee mielenterveyteen liittyviä ongelmia.

Tampereen alueelliset sosioekonomiset hyvinvointierot ovat pysyneet maltillisina

- Sen sijaan lapsiperheköyhyys ei ole vähentynyt, ja myös sosioekonomiset terveyserot ovat edelleen huomattavia.

Nuorten koettu ahdistuneisuus on vähentynyt vuoteen 2021 verrattuna

- 8. ja 9. luokkalaisten nuorten koettu kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus on laskenut 1,4 prosenttiyksikköä (22,6 % -> 21,2 %).
- Kouluterveyskyselyn 2023 mukaan ahdistuneisuus on laskenut myös lukiolaisten ja Tredun opiskelijoiden osalta. Huomioitavaa on kuitenkin, että tytöistä edelleen yli 30 % kokee ahdistuneisuutta.

Asunnottomien määrä väheni vuodesta 2022

- Asunnottomien henkilöiden määrä laski 307 henkilöstä 274 henkilöön. Myös pitkäaikaisasunnottomien määrässä tapahtui vähennystä 15 henkilöllä (muutos 48 -> 33).

Valtuustokauden tavoitteiden eteneminen

Koettu hyvinvointi

Hyvinvointierot

Hyvinvoinnin edistämistyö

Yhdenvertaisuus

Turvallisuus

Kaupungin ja
hyvinvointialueen yhteistyö

Työttömyys

Asuntotuotanto

YHDENVERTAISET YKSILÖT painopisteen edistyminen 2/3

Kaupunki on panostanut kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen

- Edistämistyötä arvioidaan TEAviisarilla ja HYTE-kertoimella. Molempien tulos on parantunut.
- Vuonna 2023 kaupunki sai valtionosuutta HYTE-kertoimen tuloksen perusteella 21,9 euroa asukasta kohden (v. 2022 euromäärä oli 21 euroa asukasta kohden).

Kaupunkilaisten yhdenvertaisuus on parantunut

- Kuitenkin lapsista ja nuorista 20–30 % sekä aikuisista joka kolmas on kokenut syrjintää tai epätasa-arvoista kohtelua.

Asuinalueet koetaan aiempaa turvallisemmiksi

- Väkivallan kasvu kuitenkin huolestuttaa, sillä väkivallan tai uhkailun kohteeksi joutuneiden osuus on hieman kasvanut kahden vuoden takaisesta tilanteesta.

Valtuustokauden tavoitteiden eteneminen

Koettu hyvinvointi

Hyvinvointierot

Hyvinvoinnin edistämistyö

Yhdenvertaisuus

Turvallisuus

Kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyö

Työttömyys

Asuntotuotanto

YHDENVERTAISET YKSILÖT painopisteen edistyminen 3/3

Kaupungin ja hyvinvointialueen välinen yhteistyö ei ole vielä saumatonta

- Tunnistettujen yhdyspintojen vastuuhenkilöt on nimetty ja yhteistyörakenteet on saatu muodostettua, mutta kaikkien ryhmien työ ei ole vielä käynnistynyt.
- Yhdyspintatoimintojen tunnistetuista toimintaohjeista ja sopimuksista 70 % oli valmiita vuoden 2023 loppuun mennessä.

Työllisyyskehitys on ollut positiivista valtuustokauden aikana

- Kuntakokeilun aikana työllistyneiden määrä kääntyi vuonna 2023 laskuun, mutta suhdanne ja työttömyyden rakenne huomioiden työllistyminen oli edelleen hyvällä tasolla.
- Työttömyysaste on kasvanut Tampereella suhteessa enemmän verrattuna muihin kuusikkokuntiin viimeisen vuoden aikana.

Valmistuneiden asuntojen määrä on lähtenyt laskuun

- Vielä vuonna 2021–2022 rakennuslupia myönnettiin paljon ja rakennushankkeita myös aloitettiin paljon, mikä näkyi valmistuneiden asuntojen määrissä. Alkuvuonna 2024 on valmistunut huomattavasti vähemmän asuntoja kuin koskaan aiemmin 2020-luvulla.
- Asuntorakentaminen on keskittynyt edelleen pieniin asuntoihin, vaikkakin vuonna 2023 valmistuneiden perheasuntojen (3h +) osuus nousi ja vastaavasti yksiöiden osuus laski merkittävästi.

YHDENVERTAISET YKSILÖT

Huomioita vuoden 2025 suunnitteluun

- Sosiaaliturvaan kohdentuvat leikkaukset (asumistuki, tiukennuksia työttömyysturvaan) heikentävät entisestään pienituloisten tilannetta.
- Köyhien eli pienituloisten osuus kotitalouksista on Tampereella edelleen suurempi kuin koko maassa keskimäärin (2022: 17,2 %).
- Hengästyttävää liikuntaa harrastaa yhä useampi, mutta siitä huolimatta liikkumattomuuden kustannukset yhteiskunnalle ovat laajojen kohorttitutkimusten mukaan arviolta 3,2 miljardia euroa vuodessa.
- Työttömyyden kasvu on voimakkaampaa Tampereella (työttömyysaste oli 13 % 12/2023) kuin koko maassa. Samaan aikaan koetun työkyvyn ennustetaan heikkenevän kaikissa ikäryhmissä (ennuste vuoteen 2040 saakka).
- Turvallisuusympäristö on muuttuva ja moniulotteinen. Tampereella ja Suomessa on edelleen hyvin turvallista elää.

YHDENVERTAISET YKSILÖT

Missä tulee onnistua vuonna 2025?

Kaupunkilaisten, erityisesti lasten ja nuorten, hyvinvoinnin edistäminen ja vahvistaminen

- *Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen ja liikkumiseen kannustaminen; yksilöiden psyykkinen ja fyysinen hyvinvointi*
- *Riittävä oppimisen tuki*
- *Palvelujen saatavuuden turvaaminen*

Kaupunkilaisten turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen vahvistaminen

- *Arjen turvallisuus*

Alueiden eriytymiskehityksen ehkäiseminen

- *Asuinalueiden erityispiirteiden huomioiminen*
- *Kaupunginosien yhteisöllisyyden vahvistaminen*
- *Kotouttaminen*

Hyvinvointialueen yhdyspintayhteistyön sujuvoittaminen ja tavoitteiden yhdenmukaistaminen

- *Yhteistyötahot on tunnistettu, mutta eri toimijoiden vastuut, roolit ja prosessit edellyttävät selkiyttämistä*

TEKEVÄT YHTEISÖT

Tampere näyttää suuntaa tulevaisuuden yhteisöllisyyteen. Tampereen moninaiset yhteisöt ja yritykset ruokkivat hyvinvointia, luovuutta ja innovatiivisuutta. Yhdessä teemme parempaa huomista.

Valtuustokauden tavoitteiden eteneminen

Yhteisöllisen toiminnan
lisääntyminen ja yksinäisyyden
vähentyminen

Osallisuuden vahvistuminen

Elämystalouden ja luovien
alojen vahvistuminen

Startup-yritysten ja
yritysekosysteemien
toimintaedellytysten
parantuminen

TEKEVÄT YHTEISÖT

painopisteen edistyminen 1/2

Yksinäisyyden kokemus ei ole palautunut koronaa edeltävään aikaan

- Kokemus yksinäisyydestä ei ole vähentynyt merkittävästi koronapandemian jälkeen, vaan on jäänyt huomattavasti korkeammalle tasolle verrattuna aikaan ennen koronaa.
 - Nuorten yksinäisyys: vuonna 2019 noin 13 % ja vuonna 2023 noin 18 % koki itsensä yksinäiseksi.
- Positiivista on, että yksinäisyyden kasvu näyttää talttuneen vuosien 2021–2023 aikana. Yksinäisyyden kokemus on kääntynyt hienoiseen laskuun lapsilla (ala- ja yläkoulu).
- Noin kolmannes asukkaista osallistuu aktiivisesti johonkin järjestötoimintaan. Osuus on noussut jonkin verran aiempaan verrattuna. Aktiivisimpia ovat yli 65-vuotiaat ja eläkeläiset.

Osallisuuden vahvistumisessa hienoinen positiivinen suunta

- Suurin osa nuorista kokee kuuluvansa itselle tärkeään ryhmään tai yhteisöön, mutta kokemus ryhmään kuulumisesta on hieman laskenut valtuustokauden aikana.
- Aikaisempaa useampi aikuinen kokee voivansa vaikuttaa oman asuinalueensa kehittämiseen (33 %). Valtaosa kuntalaisista (91 %) myös tietää jonkin tavan, jolla on mahdollista vaikuttaa kaupungin toimintaan.
- Lasten ja nuorten kokemus omista vaikutusmahdollisuuksista koulussa on valtuustokaudella hienoisesti vahvistunut. Osuudet ovat kuitenkin vielä alhaiset:
 - Vuonna 2023 ammatillisessa koulutuksessa 23 % koki vaikutusmahdollisuudet hyvinä, lukiossa noin 13 % ja yläkoulussa noin 10 %.

Valtuustokauden tavoitteiden eteneminen

Yhteisöllisen toiminnan lisääntyminen ja yksinäisyyden vähentyminen

Osallisuuden vahvistuminen

Elämystalouden ja luovien alojen vahvistuminen

Startup-yritysten ja yritysekosysteemien toimintaedellytysten parantuminen

TEKEVÄT YHTEISÖT

painopisteen edistyminen 2/2

Elämystalous ja luovat alat ovat vahvistuneet

- Tampereen imago kulttuurikaupunkina on kasvanut. Taloustutkimuksen valtakunnallisen tutkimuksen mukaan 60 % vastaajista kokee Tampereen kulttuuritarjonnan monipuolisena. Vastaava luku muissa yli 100 000 asukkaan kaupungeissa on 39 %.
- Elämystalouden liikevaihto ja henkilöstömäärät kärsivät voimakkaasti valtuustokauden alkupuolen koronapandemiasta. Tarkempaa tietoa näiden kehittymisestä kevään aikana.
- Kävijämäärät alueen keskeisissä kohteissa ovat nousseet vuoden 2022 aikana lähes koronaa edeltävälle tasolle. Nokia Arena ja urheilun suur tapahtumat ovat siivittäneet kävijämäärien kasvua.

Yritysten toimintaedellytyksiä mittaavissa tutkimuksissa Tampere on parantanut selkeästi sijoituksiaan valtuustokauden aikana

- Kuntien imago -tutkimus, Tampere sijalla 3 vuosina 2021–2023
- Kuntaranking, Tampereen seutu sijalla 4 vuonna 2023 (vuosina 2019 ja 2021 sija 8)
- Tampereen seudulla syntyneiden startup-yritysten määrä on noussut viime vuodesta. Uusien syntyneiden startup-yritysten määrä on nyt vuoden 2021 tasolla. Startup-yritysten kokonaismäärä on 196 (2022: 190).

Uusien ulkomaisten yritysinvestointien määrä kaupunkiseudulla on kasvanut 2023

TEKEVÄT YHTEISÖT

Huomioita vuoden 2025 suunnitteluun

- Yksinäisyyden kokemus on kasvanut voimakkaasti Suomessa ja yleensä länsimaissa 2000-luvulla. Lähes 30 % suomalaisista kokee itsensä yksinäiseksi joko koko ajan tai suurimman osan ajasta (Tilastokeskus, 2023). Yksinäisyydellä voi olla laajoja negatiivisia vaikutuksia yksilöön, mm. mielenterveyden haasteet ja ongelmat, koulutuksesta ja työelämästä syrjäytyminen ja riski radikalisoitumiseen.
- Kolmannella ja neljännellä sektorilla on keskeinen rooli kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden edistämisessä sekä elämyksellisen kaupungin luomisessa. Koronapandemiasta elpymisen, kustannustason nousu ja yhdistysaktiivien määrän vähentyminen haastavat kolmannen sektorin toimintaa.
- Luovan alan potentiaali on Pirkanmaalla merkittävä. Alalla on suoria vaikutuksia alueen taloudelliseen kasvuun (työllisyys, elinvoima, aluetalous). Lisäksi ala lisää alueen houkuttelevuutta, vahvistaa alueidentiteettiä sekä tuottaa laajasti sosiaalisia vaikutuksia (mm. osallisuus, yhteisöllisyys, terveys ja hyvinvointi).

TEKEVÄT YHTEISÖT

Missä tulee onnistua vuonna 2025?

Kaupunkilaisten omaehtoisen yhteisöllisyyden tukeminen

- *Osallisuuden vahvistaminen*
- *Toimintatavat, tilat ja paikat, tukirakenteet*
- *Yhdistysten ja luovien alojen tukimallien kehittäminen, kumppanuudet*

Luovien alojen ja elämystalouden vahvistaminen

- *Luovien alojen ekosysteemi, liiketoimintamahdollisuudet ja osaamispolut*
- *Elämiskaupungin edellytysten turvaaminen*
- *Matkailuliiketoiminnan kehittäminen*

Yritysekosysteemien toimintaedellytysten parantaminen

- *Startup-palveluiden uudistaminen ja innovaatioekosysteemit*
- *TKI-panostukset ja kansainvälistyminen*

HIILINEUTRAALEJA TEKOJA

Tampere on kansainvälisesti tunnettu vaikuttavista teoistaan ilmaston ja luonnon monimuotoisuuden eteen. Kestävien valintojen tekeminen on täällä helppoa – vetovoimamme syntyy arjen sujuvuudesta.

Valtuustokauden tavoitteiden eteneminen

Ilmastopäästöt

Kaavoitus

Kestävät liikkumismuodot

Luonnon monimuotoisuus

Energiakulutus

HIILINEUTRAALEJA TEKOJA painopisteen edistyminen 1/2

Toimenpiteet hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi etenevät, mutta tavoite on karkaamassa

- Suurimpana haasteena liikenteen päästöt.
- Kokonaispäästöissä suuri pudotus Naistenlahti 3:n ansiosta. Myös sähkön kulutuksen päästöjen ennakoitaan vähenevän jopa odotettua nopeammin.

Kaavoituksella vahvistetaan kaupungin kestävä kasvua

- Vuosina 2021–2023 lähes 90 % asuinkerrosalasta on sijoittunut joukkoliikennevyöhykkeille ja aluekeskuksiin.
- Asuinkerrosalan sijoittumisessa on kuitenkin suurta vaihtelua yksittäisten vuosien välillä.

Valtuustokauden tavoitteiden eteneminen

Ilmastopäästöt

Kaavoitus

Kestävät liikkumismuodot

Luonnon monimuotoisuus

Energiakulutus

HIILINEUTRAALEJA TEKOJA painopisteen edistyminen 2/2

Joukkoliikenteen matkustajamäärän kehitys on ollut vahvaa koronapandemian jälkeen

- Vuonna 2023 rikkoutui 50 miljoonan matkustajan raja, mikä ylittää pandemiaa edeltäneen tason lähes 10 miljoonalla. Edelliseen vuoteen verrattuna matkustajamäärä kasvoi 18 %.
- Kestävän liikkumisen kulkutapaindeksin perusteella myös kävely ja pyöräily ovat lisääntyneet, mutta selvästi joukkoliikennettä maltillisemmin.

Työ luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi etenee

- Luonnon monimuotoisuuden seuranta käynnistyi kesällä 2023 valittujen indikaattorien osalta. Luonnon monimuotoisuusohjelman 112 toimenpiteestä 105 on käynnistynyt tai valmiina ja yli 80 % toimenpiteistä etenee aikataulussa.

Energiankulutuksen kokonaiskehityksen vertailu on haastavaa suurten vuosittaisten erojen vuoksi

HIILINEUTRAALEJA TEKOJA – Huomioita vuoden 2025 suunnitteluun

- Tampereen tavoite on olla hiilineutraali vuonna 2030. Nykykehityksellä tavoitetta ei tulla saavuttamaan. Samaan aikaan ilmastonmuutokseen sopeutuminen edellyttää entistä enemmän toimenpiteitä.
- Kaupungin voimakas kasvu asettaa haasteita ekologiselle, sosiaaliselle ja taloudelliselle kestävyydelle.
- Luonnon monimuotoisuuden seuranta käynnistyi kesällä 2023 luontotyyppien ja kaupunkilinnuston osalta. Se luo pohjaa luonnon tilan seurannalle sekä luontohaittojen ja kompensaation laskennalle. Tampereella on mahdollisuus olla edelläkävijä luonnon monimuotoisuuden vaalijana ja hyvää kehitystä on olennaista jatkaa.

HIILINEUTRAALEJA TEKOJA Missä tulee onnistua vuonna 2025?

Ilmastonmuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen

Luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen kaupunkiympäristössä

Hyvinvoinnin edistäminen kestävien valintojen mahdollistamisella

- *Kestävä liikkuminen, lähiluonto ja retkeilypalvelut, kaupunkilaisten kestävä arjen mahdollistaminen*

Kaupungin kestävä kasvun turvaaminen

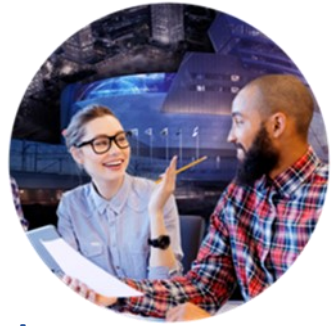
- *Ristikkäisvaikutusten tunnistaminen, kasvun ulottuvuuksien yhteensovittaminen*

TULEVAISUUDEN EDELÄKÄVIJYYTTÄ

Tampere jatkaa menestystarinaansa; meillä on parhaat edellytykset tehdä tulevaisuuden ratkaisuja. Tampereen asema kansainvälisenä tieteen ja korkean osaamisen kaupunkina on vahva.

TULEVAISUUDEN EDELLÄKÄVIJYYTTÄ painopisteen edistyminen 1/2

Valtuustokauden tavoitteiden eteneminen

Kansainväliset osaajat

Työvoiman saatavuus

Pitovoima

Keskustan saavutettavuus

Koulutus- ja opiskelukaupunki

Vihreä siirtymä

Väestönkasvu

Kansainvälisten osaajien määrä kasvussa, kotimaisen työvoiman mittarit laskussa

- Sekä työllisten vieraskielisten että vieraskielisten yrittäjien määrä on kasvanut vahvasti viime vuosina.
- Myös ulkomaalaisten suorittamien tutkintojen määrä oppilaitoksissa on lisääntynyt.
- Kotimaisen työvoiman saatavuutta on mitattu mm. työllisyyskokeilun asiakkaiden työllistymisellä sekä ammatillisessa koulutuksessa suoritetuilla perustutkinnoilla, jotka ovat olleet laskussa. Tredussa suoritettujen tutkintojen määrä kuitenkin kasvoi selvästi v. 2023, mutta muiden koulutuksenjärjestäjien luvut viime vuodelta eivät ole vielä tiedossa.
- Vaikka työllistyneiden määrä väheni v. 2023, pysyi määrä kuitenkin suhdanne ja työttömyyden rakenne huomioiden korkealla tasolla.

Tampereen pitovoima on vahvistunut valtuustokaudella.

- Nettomuutto on parantunut kaikissa ikäryhmissä. Vuonna 2022 Tampere sai pitkästi aikaa muuttovoittoa myös 25–29-vuotiaiden osalta.

TULEVAISUUDEN EDELLÄKÄVIJYYTTÄ painopisteen edistyminen 1/2

Valtuustokauden tavoitteiden eteneminen

Kansainväliset osaajat

Työvoiman saatavuus

Pitovoima

Keskustan saavutettavuus

Koulutus- ja opiskelukaupunki

Vihreä siirtymä

Väestönkasvu

Keskustan elinvoimaluku laskusuunnassa

- Keskustan saavutettavuutta on valtuustokaudella mitattu elinvoimaluvun kehityksellä. Tampereen elinvoimaluku on ollut laskusuunnassa eikä ole palautunut koronapandemiaa edeltäneelle tasolle. Muihin isoihin kaupunkeihin verrattuna Tampereen elinvoimaluku on kuitenkin pysynyt hyvällä tasolla.
- Elinvoimaluku on yksipuolinen mittari kuvaamaan keskustan saavutettavuutta, mikä tulee jatkossa huomioida mittareiden asettamisessa. Keskustan asukasluku sekä työpaikkojen määrä ovat kasvusuunnassa ja myös kävijämäärien kasvu kertoo keskustan elpymisestä.

Tampereen asema opiskelukaupunkina on vahvistunut kaikilla mittareilla

- Sekä ensisijaisten hakijoiden että vieraskielisten tutkinto-opiskelijoiden määrä korkeakouluyhteisössä on kasvussa.
- Tampere on ollut suositelluin opiskelijakaupunki vuodesta 2015 alkaen.

Vihreän siirtymän vauhdittamisesta valtuustokaudella puuttuu vertailukelpoista tietoa

Väestönkasvu oli ennätyslukemissa vuonna 2023

- Kasvu nojaa muuttoliikkeeseen. Luonnollinen väestönlisäys on ollut viimeiset kaksi vuotta negatiivista.
- Kansainvälisen nettomuuton osuus väestönkasvusta on noussut 50 prosenttiin, mutta samaan aikaan myös kuntien välinen nettomuutto on ollut ennätyskellisen korkealla tasolla.

TULEVAISUUDEN EDELLÄKÄVIJYYTTÄ Huomioita vuoden 2025 suunnitteluun

- Työttömyys on kasvanut Tampereella voimakkaammin koko maan keskiarvoon sekä kuutoskaupunkeihin verrattuna. Työllisyyden ennustetaan kuitenkin kääntyvän kasvuun vuonna 2025.
- Samaan aikaan avoimien työpaikkojen määrä oli loppuvuodesta 2023 alimmillaan sitten vuoden 2016. Työvoimapulan ennakoidaan kuitenkin jatkuvan mm. sote-alalla sekä teknologia-alan asiantuntijatehtävissä.
- Työvoimapulaan vastaaminen edellyttää onnistumista kansainvälisten osaajien houkuttelussa sekä kansainvälisen pitovoiman vahvistamista yhteistyössä kumppaneiden kanssa.
- Keskustan elinvoimalla on tärkeä rooli kaupungin vetovoimassa. Keskustojen elinvoimaa haastavat monet tekijät, mutta Tampereen keskusta on kansallisesti vertailtuna pärjännyt hyvin. Vuodelta 2024 saadaan uutta vertailutietoa keskustan kävijämäärien kehityksestä.
- Kaupunkien välinen kilpailu osaavasta työvoimasta ja puhtaan siirtymän investoinneista kiristyy. Strategista elinkeinopolitiikkaa ja edunvalvontaa on vahvistettava investointien varmistamiseksi.

TULEVAISUUDEN EDELLÄKÄVIJYYTTÄ

Missä tulee onnistua vuonna 2025?

Kansainvälisten osaajien pitovoiman vahvistaminen ja kansainvälistyvään kasvuun varautuminen

- *Kaupungin kansainvälistymisen mukanaan tuomat tarpeet huomioitava laaja-alaisesti*

Työpaikkojen ja osaavan työvoiman varmistaminen

Elinkeinopolitiikan uusien avausten jatkuvuuden turvaaminen

- *Siruteknologia, turvallisuusteollisuus*

Keskustan viihtyisyyden ja arjen sujuvuuden varmistaminen rakentamishankkeiden aikana

Investointien mahdollistaminen ja puhtaan siirtymän tuotantoalueiden varmistaminen

- *Etelän kasvusuunta tulevaisuudessa keskeinen kaupungin ja kaupunkiseudun tavoitteiden kannalta*

ROHKEASTI UUDISTUVA KAUPUNKI

Uudistumiskykyinen kaupunkiorganisaatio
mahdollistaa strategian toteutumisen.

Valtuustokauden tavoitteiden eteneminen

Talous on tasapainossa

Esihenkilötyö on vahvistunut
ja henkilöstön työhyvinvointi
on parantunut

Tampereen houkuttelevuus
työnantajana on vahvistunut

Asiakaskokemus on
parantunut

Asiakkaalle arvoa tuottava
digitaalinen asiointi
on mahdollista vähintään 50
% kaupungin palveluissa

Hankintojen tuloksellisuus on
parantunut ja innovaatio- ja
yhteistyökyky on vahvistunut

ROHKEASTI UUDISTUVA KAUPUNKI painopisteen edistyminen 1/2

Taloudessa osin positiivisia tuloksia valtuustokaudella, lähivuosien näkymät ovat kuitenkin haastavat

Henkilöstöarvioinneissa erittäin positiivinen suunta

- Esihenkilöarviointien keskiarvo parantunut läpi valtuustokauden
- Työhyvinvoinnissa käänne parempaan vuodesta 2022 lähtien
- Kunta 10 -kyselyssä suhteellinen arvio työoloista ja johtamisesta kehittynyt parempaan
- Työelämän laatu (QWL) nousujohteinen valtuustokaudella

Tampereen houkuttelevuudessa työnantajana hienoista kasvua

Asiakaskokemuksen mittaaminen käyntiin vuonna 2023 – tulokset hyvällä tasolla

- Tavoitteeksi on asetettu, että asiakaskokemus ylittää odotukset 57 % palvelukohtaamisista. Mittaustulos oli vuonna 2023 jopa 71 %.

ROHKEASTI UUDISTUVA KAUPUNKI

painopisteen edistyminen 2/2

Valtuustokauden tavoitteiden eteneminen

Talous on tasapainossa

Esihenkilötyö on vahvistunut ja henkilöstön työhyvinvointi on parantunut

Tampereen houkuttelevuus työnantajana on vahvistunut

Asiakaskokemus on parantunut

Asiakkaalle arvoa tuottava digitaalinen asiointi on mahdollista vähintään 50 % kaupungin palveluissa

Hankintojen tuloksellisuus on parantunut ja innovaatio- ja yhteistyökyky on vahvistunut

Digitaalisessa asiointissa valtuustokauden tavoite toteutumassa

- Tavoitteena on, että asiakkaalle arvoa tuottava digitaalinen asiointi on mahdollista vähintään 50 % kaupungin palveluista. Vuoden 2023 lopussa asiointi oli mahdollista 45 % palveluista.

Kaupungin innovaatio- ja yhteistyökyky hankintojen tilaajana kehittyy positiivisesti

- Innovaatio- ja yhteistyökyvykkyyssindeksi kuvaa kaupungin toimintaa hankintojen tilaajana. Innovaatio- ja yhteistyökyvyllä on voimakas korrelaatio hankintojen tuottavuuteen ja vaikuttavuuteen.
- Mittaus toteutetaan kyselytutkimuksena kaupungin yhteistyökumppaneille. Mittauksen kaikilla ulottuvuuksilla kehitys on ollut myönteistä vuosina 2019–2023.

ROHKEASTI UUDISTUVA KAUPUNKI

Huomioita vuoden 2025 suunnitteluun

- Työllisyysalueet käynnistyvät 1.1.2025. Uudistus on mittava ja edellyttää onnistuakseen koko kaupunkiorganisaation toimia.
- Tekoäly muuttaa työelämää ja koko yhteiskuntaa kiihtyvällä nopeudella. Tekoäly luo uusia mahdollisuuksia, joihin koko kaupunkiorganisaation tulee tarttua. Tekoälyn hyödyntäminen edellyttää osaamisen ja kyvykkyyksien kasvattamista. Lisäksi on huomioitava tekoälyn turvallinen ja eettinen käyttö. Näissä kaupunki on jo hyvällä polulla.
- Kuntatalouden lähivuosien näkymät ovat haastavat, ja talouden tasapainottaminen vaatii erityistä huomiota. Talouden rakenteet on saatava kestäväille pohjalle, jotta kaupunki voi jatkossakin panostaa elinvoimaan ja hyvinvointiin.
- Kilpailu osaavasta työvoimasta kiristyy, mikä näkyy myös kuntaorganisaatioissa. Työvoiman saatavuuden haasteet saattavat tulevaisuudessa uhata laadukkaiden palveluiden tuottamista. Huomio tulee entistä enemmän kohdistaa työvoimaan saatavuuteen ja pysyvyyteen.

ROHKEASTI UUDISTUVA KAUPUNKI

Missä tulee onnistua vuonna 2025?

Työllisyysalueen onnistunut käynnistyminen

- *Palveluiden saatavuuden turvaaminen*
- *Yritys- ja työnantajapalvelujen kehittäminen*

Tekoälyloikka palveluiden, prosessien ja työtapojen kehittämisessä

- *Organisaation uudistumiskyky ja osaamisen vahvistaminen*
- *Turvallisuus ja eettisyys*
- *Tiedolla johtamisen edistäminen, ennakoinnin vahvistaminen*

Talouden tasapainottaminen

- *Sopeuttaminen ja investointien priorisointi*
- *Hankintojen kustannustehokkuus ja konsernina toimiminen*

Hyvän työnantajakuva edistäminen

- *Työvoiman saatavuus ja pysyvyys, hyvä työntekijäkokemus*
- *Tampereen tekijöiden yhteisöllisyyden vahvistaminen*

Koonti vuoden 2025 painotuksista

Missä tulee onnistua?

* Lihavoidut painotukset korostuneet erityisesti kevään valmistelussa

YHDENVERTAISET YKSILÖT

- **Kaupunkilaisten, erityisesti lasten ja nuorten, hyvinvoinnin edistäminen ja vahvistaminen**
- Kaupunkilaisten turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen vahvistaminen
- **Alueiden eriytymiskehityksen ehkäiseminen**
- Hyvinvointialueen yhdyspintayhteistyön sujuvoittaminen ja tavoitteiden yhdenmukaistaminen

TEKEVÄT YHTEISÖT

- Kaupunkilaisten omaehtoisen yhteisöllisyyden tukeminen
- Luovien alojen ja elämystalouden vahvistaminen
- Yritysekosysteemien toimintaedellytysten parantaminen

HIILINEUTRAALEJA TEKOJA

- Ilmastonmuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen
- Luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen kaupunkiympäristössä
- Hyvinvoinnin edistäminen kestävien valintojen mahdollistamisella
- **Kaupungin kestävä kasvun turvaaminen**

TULEVAISUUDEN EDELLÄKÄVIJYYTTÄ

- Kansainvälisten osaajien pitovoiman vahvistaminen ja kansainvälistyvään kasvuun varautuminen
- **Työpaikkojen ja osaavan työvoiman varmistaminen**
- Elinkeinopolitiikan uusien avausten jatkuvuuden turvaaminen
- Keskustan viihtyisyyden ja arjen sujuvuuden varmistaminen rakentamishankkeiden aikana
- Investointien mahdollistaminen ja puhtaan siirtymän tuotantoalueiden varmistaminen

ROHKEASTI UUDISTUVA KAUPUNKI

- **Työllisyysalueen onnistunut käynnistyminen**
- Tekoälyloikka palveluiden, prosessien ja työtapojen kehittämisessä
- **Talouden tasapainottaminen**
- Hyvän työnantajakuva edistäminen

Lähtökohtia vuoden 2025 suunnitteluun

HENKILÖSTÖ

HENKILÖSTÖ PÄHKINÄNKUORESSA

Sivistyspalvelujen palvelualue 5 885

Elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualue 1 852

Kaupunkiympäristön palvelualue 377

Konsernihallinto 308

Liikelaitokset 457

Henkilöstömäärä

8 879

Keski-ikä

45,2

vuotta

Naiset

74%

Miehet

26%

Eri tehtävä-
nimikkeitä noin

530

3 YLEISINTÄ TEHTÄVÄNIMIKETTÄ

Naiset

Varhaiskasvatuksen
lastenhoitaja
Lehtori
Tuntiopettaja

Miehet

Lehtori
Tuntiopettaja
Linja-
autonkuljettaja

Henkilöstökulut,
milj. euroa

445,9

Sivistyspalvelujen
palvelualue **261,3**

Elinvoiman ja
kilpailukyvyn palve-
lualue **114,6**

Kaupunkiympäristön
palvelualue **21,9**

Konsernihallinto **24,6**

Liikelaitokset **23,4**

Eläkkeelle
jääneet

214

Vanhuuseläke 131
Muut eläkkeet 83

Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden keski-ikä 64,6

Osaavalla ja hyvinvoivalla henkilöstöllä edistämme uudistuvaa kaupunkia

- Kaupungin menestymiseen ja asetetuissa tavoitteissa onnistumiseen vaikuttaa merkittävästi henkilöstön osaaminen sekä kyvykkyys oppia ja toimia.
 - Osaamisen kehittäminen ja oppiminen kytkeytyy vahvasti toiminnan ja palvelujen kehittämiseen. Niiden perustana on strategia ja visiomme sekä lainsäädäntö ja toimintaympäristön muutoksiin reagointi, jossa kuntalaisten tarpeisiin vastataan ja niitä ennakoidaan
 - Tunnistettuja osaamistarpeita muun muassa: tekoälyn ja datan hyödyntäminen, uudistusten johtaminen, työhyvinvoinnin johtaminen, tiedolla johtaminen, itsensä johtaminen sekä viestintään liittyvät osaamiset
 - Suurin osa oppimisesta tapahtuu työn lomassa ja yhdessä toisten kanssa. Osaamisen kehittämistä tuetaan monin eri tavoin. Ratkaisut eivät ole enää aikaan tai paikkaan sidottuja. Keinoina muun muassa verkostot, mentorointiohjelma, oppimispiirit, klinikat, Teams-kanavat ja tutorit.
- "Työvoiman saatavuuden tiekartta" edistää Tampereen kaupungin houkuttelevuutta työnantajana pidemmällä aikavälillä. Painopisteitä ovat työnantajakuva ja työntekijäkokemus, oppilaitosyhteistyö, työllisyystoimet ja kansainvälisyys.
- Henkilöstösuunnittelun merkitys korostuu kun työvoiman saatavuuden haasteet lisääntyvät. Osaajapula kohdentuu jatkossa erityisesti varhaiskasvatukseen ja opetuksen henkilöstöön sekä erilaisiin asiantuntijatehtäviin.
- Henkilöstön työhyvinvoinnin kokonaiskehitys vaikuttaa positiiviselta. Onnistumisista työkyvyn johtamisessa ja oikea-aikaisista työkyvyn tukitoimista kertovat edelleen laskusuuntaiset työkyvyttömyyseläkemaksut sekä suotuisa sairauspoissaolokehitys. Huomiota tulee edelleen kiinnittää mielen hyvinvoinnin ja työkyvyn tukemiseen.

Keskeiset nostot henkilöstönäkökulmasta 2025

- Kunta-alan työ- ja virkaehtosopimusten sopimuskausi päättyy 30.4.2025. Vaikutukset työvoimakustannuksiin selviävät keskustason neuvotteluissa keväällä 2025.
- Organisaatiomuutokset:
 - TE-palvelut siirtyvät kuntien ja työllisyysalueiden vastuulle 1.1.2025 ja noin 400 henkilöä siirtyy Tampereen kaupungin palvelukseen.
 - Mikäli Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos yhtiöitetään 1.1.2025 alkaen, noin 300 henkilöä siirtyy pois kaupungin palveluksesta.
- Henkilöstöjohtamisen digitalisointia toteutetaan sekä uuden HR-järjestelmän käyttöönotolla että kehittämällä olemassa olevaa järjestelmäkokonaisuutta. Kehittämisen tavoitteena on tukea modernia ja vaikuttavaa henkilöstöjohtamista organisaatiossa sekä mahdollistaa uudenlaiset työn tekemisen tavat.
- Työhyvinvoinnin ja työurien johtaminen luovat perustan työnantajan pito- ja vetovoimalle. Keskeisenä kehittämisteemana on muun muassa henkilöstöetuuksien kehittäminen. Henkilöstöstä yli 95 % pitää henkilöstöetuja tärkeänä oman työhyvinvointinsa ja työntekijäkokemuksensa kannalta.

Lähtökohtia vuoden 2025 suunnitteluun

TAMPERE-KONSERNI

Tampere-konserni

2023

Tytäryhtiöt

Tytäryhtiöiden avainluvut (alustava)

Liikevaihto:

971 Me

Tase:

2673 Me

Henkilöstö:

2930*

*Henkilöstö vuonna 2022

Infra ja energia

Kaupungin osuus äänimäärästä, %

Tampereen Energia –konserni	100,00
Finnpark -konserni	100,00
Pirkanmaan Jätehuolto Oy	65,33
Tamp. S. Keskuspuhdistamo Oy	71,20
Tampereen Raitiotie Oy	99,85
Tavase Oy	79,56
Tampereen Infra Oy	99,80
Tampereen Vesi Oy	100,00

Asunnot

Kaupungin osuus äänimäärästä, %

Pirkan Opiskelija-asunnot Oy	100,00
Tampereen Vuokra-asunnot Oy	100,00
Vilusen Rinne Vuokra-asunnot Oy	100,00
Annalan Vuokra-asunnot Oy	100,00
Tampereen Vuokratalosäätio	

Kehitys ja palvelu

Kaupungin osuus äänimäärästä, %

Pirkanmaan Voimia Oy	82,00
Ekokumppanit Oy	62,50 / (93,50)
Tampereen Sarka Oy	100,00
Hiedanrannan Kehitys -konserni	100,00
Tullinkulman Työterveys -konserni	75,19
Tammenlehväsäätio	

Matkailu ja elinkeinotoiminnot

Kaupungin osuus äänimäärästä, %

Tampereen Särkänniemi -konserni	100,00
Tampere-talo Oy	100,00
Business Tampere Oy	60,47
Visit Tampere Oy	60,44
Suomen Hopealinja Oy	100,00
Oy Runoilijan Tie	72,58

Kiinteistöt

Kaupungin osuus äänimäärästä, %

Tampereen Tilapalvelut Oy	99,80
Tampereen Palvelukiinteistöt Oy	100,00
Tredu-kiinteistöt Oy	66,46
Tampereen Messu- ja Urheilukeskus Oy	66,00
KKOy Tampereen Virastotalo	100,00

Liikelaitokset

Tampereen Kaupunkiliikenne, TKL

Omistusyhteisyytiöt

Kaupungin osuus äänimäärästä, %

Walti Solutions Oy	13,21
Tampereen Messut Oy	4,95

Osakkuusyhtiöt

Kaupungin osuus äänimäärästä, %

Ateljeetalo Oy	47,66
Tuomi Logistiikka Oy	44,24
KOY Tampereen Monitoimiareena	40,00
Hakametsän Kehitys Oy	40,00
Tuotekehitys Oy Tamlink	24,00
YH Kodit Oy	11,40
Monetra Pirkanmaa Oy	21,00
Monetra Oy	21,00
Vuores Palvelu Oy	8,20
Tampereen Ravirata Oy	19,66

Konsernin näkymiä 2025

Rakenteellisia:

- TKL:stä osakeyhtiö; liikelaitokset historiaa
- Keskuspuhdistamon toiminta alkaa, Särkänniemen kehityshanke vauhtiin

Taloudellisia:

- Talouskasvu Suomessa nihkeää, pientä piristystä kuitenkin
- Lyhyet markkinakorot jymähtävät 3 %:n tuntumaan
- Osinkojen 'normaalitason' (25 m€/v) kanssa voi olla haasteita

Toiminnallisia:

- Kaupunkistrategian ja konserniyhtiöiden yhteys saatava vielä kirkkaammaksi
- Vastuullisuus liiketoiminnassa ja siitä raportoiminen korostuvat edelleen
- Julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen (?), hankintalain uudistukset (?)
- Konsernin näkyvyyttä kuntalaisille kehitettävä

Lähtökohtia vuoden 2025 suunnitteluun

TE-UUDISTUS

TE-palvelu-uudistus 1.1.2025

- Työ- ja elinkeinopalveluiden uudistuksessa siirtyvä kokonaisuus voidaan jakaa kahteen osaan: siirtyviin palveluihin sekä kasvaviin etuuskuluihin.
- Siirtyvien TE-palveluiden osalta kustannuksia lisäävät sekä lakisääteiset että vapaaehtoisesti järjestettävät, työllisyyttä ja elinvoimaa edistävät palvelut. Uudistuksen myötä valtiolta kuntiin siirtyy noin 4 000 työntekijää.
- Kunnat osallistuvat jatkossa myös entistä enemmän työttömyysetuuksien rahoittamiseen. Yksittäisen kunnan rahoitusosuus muuttuu sekä työttömyyden määrän että pituuden mukaan. Mitä pidempään yksittäisen henkilön työttömyys kestää, sitä isomman osan kunta joutuu etuuskuluista maksamaan. Työttömyysetuuksien rahoitusvastuu on peruskunnilla, vaikka palveluita hoitaisi kuntien puolesta työllisyysalue (vastuukunta tai kuntayhtymä). Uudella työttömyysturvavastuulla eli nk. kannustinmallilla kuntia ohjataan ja kannustetaan huolehtimaan työllisyydestä sekä järjestämään palvelut mahdollisimman tehokkaasti ja vaikuttavasti.

Tampereen seudun työllisyysalue

- Tampereen seudun työllisyysalue muodostuu 16 kunnan välisenä yhteistoimintana, vastuukuntana Tampere. Sekä valtion TE-henkilöstö että kuntien työllisyyden kuntakokeiluhenkilöstö siirtyy liikkeenluovutuksella vastuukunnan työntekijöiksi 1.1.2025
- Kuntalain mukaisena yhteisenä toimielimenä toimii Elinvoima- ja osaamislautakunnan työllisyysjaosto, jonka kokoonpano muodostuu kuntien antaman lausunnon mukaisesti (8+9). Työllisyysjaosto aloittaa 1.8.2024.
- Työllisyysalueen toiminta sijoittuu Tampereen kaupungin organisaatiossa Elinvoiman palvelualueelle, Työllisyys- ja kasvupalveluiden palveluryhmään. Talouden seuranta varten työllisyysalueen toiminnasta muodostetaan taseyksikkö, jolla toiminta eriytetään kirjanpidossa kaupungin muusta toiminnasta.
- **Keskeisiä tunnuslukuja**
 - Alueen väestö: 471 830
 - Kokonaistyövoiman määrä: 233 579
 - Työnhakijoita: 67 743 (2023 eri työnhakijoiden määrä)
 - Avoimet työpaikat alueella vuoden aikana yhteensä: 103 479
 - Yritysten määrä: 36 463
 - Rahoitus: arvioitu siirtyvä rahoitus (VOS) yhteensä n. 56 milj. euroa + kuntien muu panostus
 - Arvioitu henkilöstömäärä: n. 620 htv, josta valtiolta ja kunnista siirtyviä n. 450 htv ja Tampereen TYKAS työpanos n. 170 htv

TE24-uudistuksen rahoitusmalli

TE-palvelujen rahoitus tulee kunnille osana peruspalvelujen valtionosuutta ja muodostuu TE-palvelujen rahoituksesta sekä työttömyysturvamenojen kompensatiosta.

Rahoitusvastuu työttömyysturvakuluista laajenee työmarkkinatuesta ansiopäivärahan ja peruspäivärahan perusosiin -> kokonaistasolla kuntien maksuvastuu kasvaa 11 prosentista noin 22 prosenttiin.

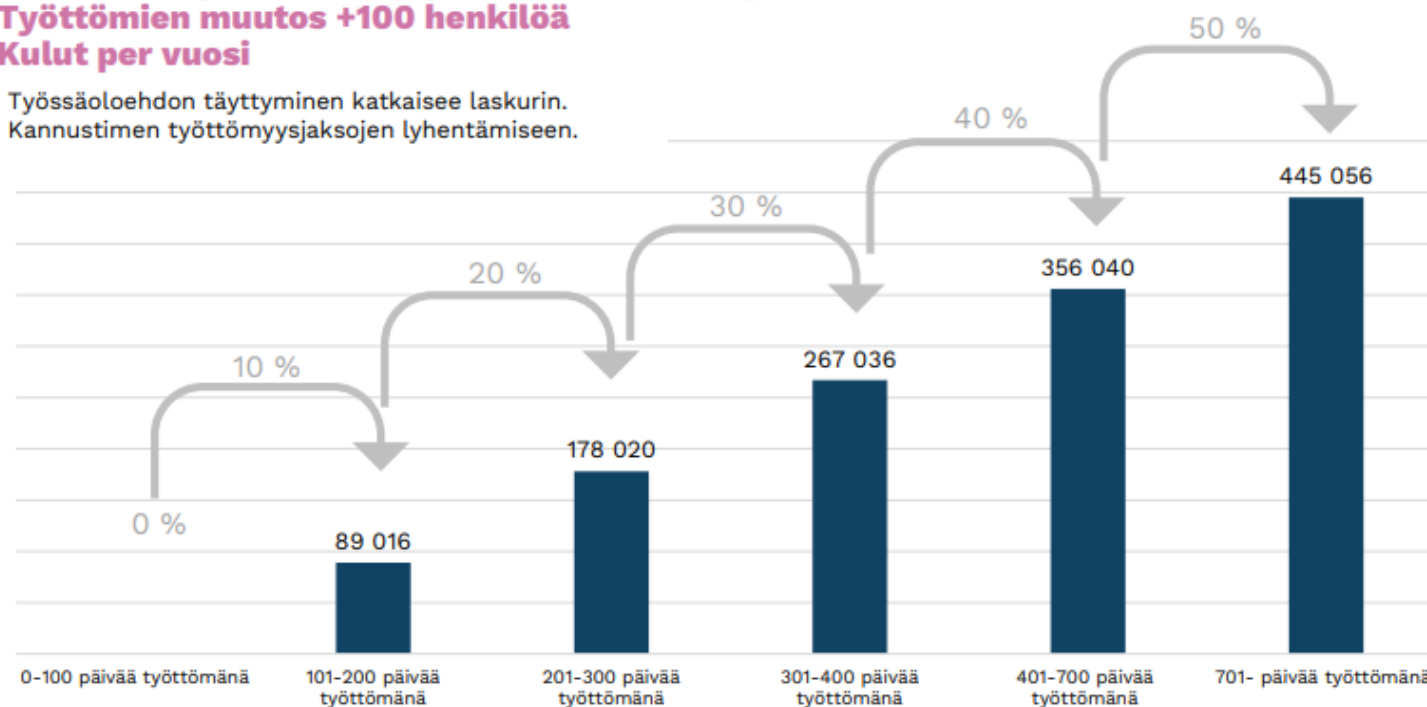
Lisäksi uusi kannustemalli: Kuntien vastuu perusosan kuluista kasvaa yksilön työttömyysjaksojen pituuden mukaan:

- 0-100 päivää: 0 %
- 100-200 päivää: 10 %
- Yli 700 päivää: 50 %
- Työssäoloehdon täytyminen katkaisee laskurin.

TE25: Työttömyysturvakulujen kasvu

Työttömien muutos +100 henkilöä
Kulut per vuosi

Työssäoloehdon täytyminen katkaisee laskurin.
Kannustimen työttömyysjaksojen lyhentämiseen.

20
Kuntaliitto/Mehtonen/11.10.22
Lähde: hallituksen esitys, FCG:n ja Kuntaliiton laskelmat

Työttömyysturvan maksuvastuu vuonna 2025

- Tampereen osalta työmarkkinatuen kuntaosuuteen on budjetoitu vuonna 2024 noin 24,5 milj. euroa.
- Vuonna 2025 maksuvastuun laajenemisesta aiheutuu arviolta 20,5 milj. euroa uusia menoja.
- Kokonaisuutena muutoksen jälkeen työttömyysturvan menot vuonna 2025 ovat Tampereen osalta n. 45 milj. euroa.
- Muutokseen osoitetaan valtiolta kompensatio osana peruspalvelujen valtionosuutta. Viimeisin arvio siirtolaskelmissa on Tampereen osalta 19,4 milj. euroa. Kompensatio lasketaan vuoden 2023 työttömyysjaksojen perusteella, eikä siinä huomioida väestön määrän muutoksia.
- Tämän hetken arvio on, että kompensatio ei riitä kattamaan vuoden 2025 kustannuksia -> nettovaikutus -1,1 milj. euroa.

Alustavia talousarviovaikutuksia 2025 (tiedot päivittyvät valmistelun edetessä)

Tampereen seudun työllisyysalue, taseyksikkö

Työllisyysalueen taseyksikkö toimii nollatulos-periaatteella, tuloihin kohdistuvat 16 kunnan maksuosuudet perustuen taseyksikön menoarvioon.

Periaate: Valtionosuuslisäysten lisäksi kunnat kohdistavat nykyistä työllisyyden edistämiseen varattua rahoitusta työllisyysalueen toimintaan.

Toimintamenot 78,4 M€

- o Henkilöstömenot n. 32M€ / n. 620 htv, sisältäen n. 450 htv valtiolta ja kunnista siirtyvää henkilöstöä
- o Palvelujen ostot n. 17 M€ sisältävät TE-palvelujen ostot sekä tukipalvelut.
- o Vuokratulot n. 4,6 M€ muodostuvat valtiolta vastaanotettavista tiloista sekä kunnilta vuokrattavista toimitiloista.
- o Avustukset sisältävät asiakkaille osana lakisääteisiä TE-palveluja myönnettävät palkkatuet, starttirahat ja kulukorvaukset

Tuloslaskelma	Arvio vuodelle 2025
Toimintatuotot	78 440 000
Toimintakulut	- 78 440 000
- Henkilöstökulut	- 31 755 000
-- Palkat ja palkkiot	- 26 443 000
--Henkilösivukulut	
--- Eläkemaksut	- 4 534 000
--- Muut henkilösivukulut	- 777 000
- Palvelujen ostot	- 17 412 000
- Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 344 000
- Avustukset	- 24 315 000
- Vuokratulot	- 4 615 000
TOIMINTAKATE	0

Tampereen kaupunki

Kaupungin toimintamenot kasvavat TE-uudistuksen myötä 1) työllisyysalueen toiminnan (maksuosuus) ja 2) työttömyysturvan laajenevan maksuvastuun myötä.

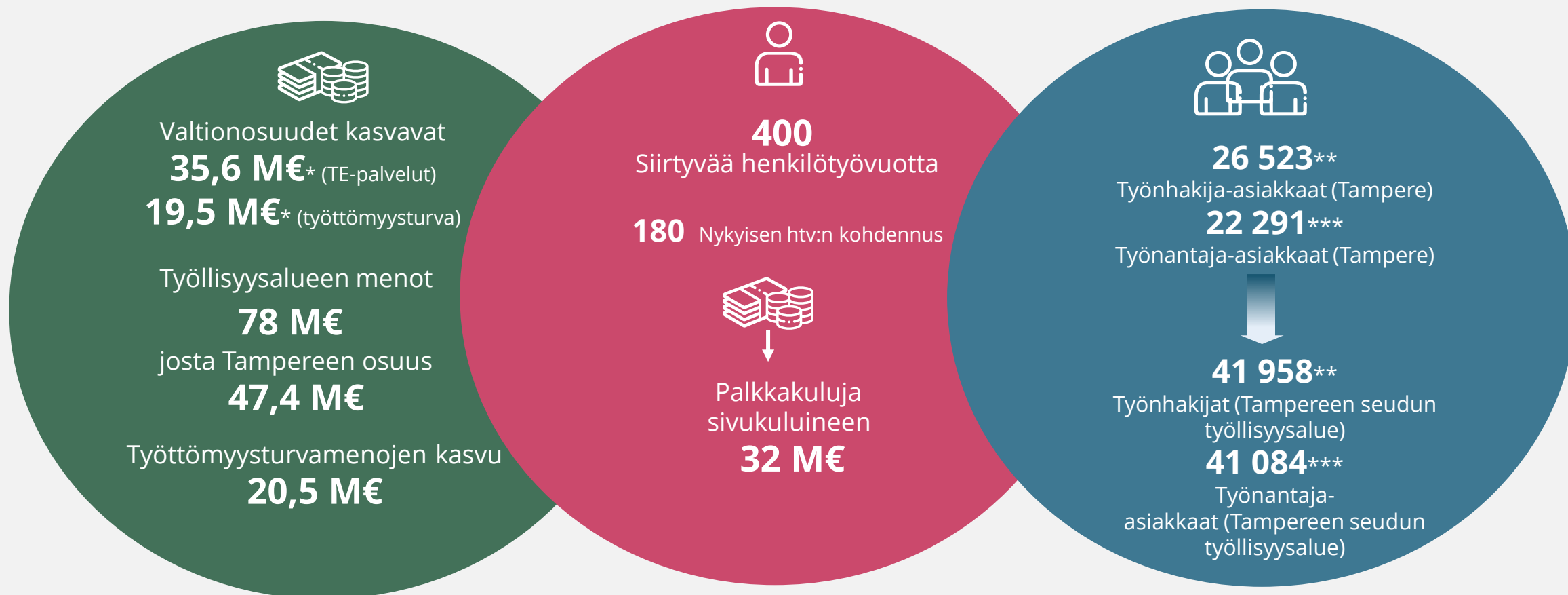
- Maksuosuus työllisyysalueen toiminnasta määräytyy yhteistoimintasopimuksessa sovitun kustannusjakomallin mukaan; 50% työikäisten määrän, 50% laajan työttömyyden määrän perusteella
- Työttömyysturvan maksuvastuu laajenee nykyisestä työmarkkinatuesta ansiopäivärahaan ja peruspäivärahaan ja kohdistuu kullekin kunnalle erikseen, kannustavan rahoitusmallin (porrastus) mukaisesti.
- Alla taulukossa on esitetty TE-uudistuksen talousvaikutukset Tampereen kaupungin tuloksen näkökulmasta. **Huom. Valtionosuusarviot päivitetään kuntatalousohjelman yhteydessä, riskinä on niiden pieneneminen TE-määrärahoihin esitettyjen leikkausten myötä > tulosvaikutus tarkentuu.**

	TE24 menojen lisäys	TE24 Tulojen lisäys: TE24 VOS- lisäykset	Erutus VOS:n jälkeen	Katetaan TYKAS budjetista	Netto / tulosvaikutus
1)TE-palvelujen siirto, TRE maksuosuus	-47 400	35 600	-11 800	11 800	0
2)Työttömyysturva	-20 500	19 400	-1 100	0	-1 100
Yhteensä	-67 900	54 000	-12 900	11 800	-1 100

TE-uudistuksen rahoitukseen liittyvät riskit

- TE-uudistuksen rahoitus muodostuu 1) TE-palveluiden rahoituksesta ja 2) työttömyysturvan kompensatiosta. TE-palvelujen rahoitus tulee kunnille osana peruspalvelujen valtionosuutta.
- Tampereen seudun työllisyysalueen kunnat ovat linjanneet, että työllisyysalueen toimintaan allokoidaan VOS:n lisäksi myös kuntien muuta rahoitusta nykyisen työllisyydenhoitoon osoitetun kokonaisrahoituksen (valtio ja kunnat) puitteissa. Linjaus perustuu kuntien yhdessä laatimaan TE-palvelustrategiaan ja sen tavoitteisiin ja toimenpiteisiin (mm. lähipalvelut).
- Tässä materiaalissa esitetyt alustavat arviot talousvaikutuksista perustuvat viimeisimpiin VM:n & TEM:n VOS-siirtolaskelmiin (11/2023). VOS-laskelmat päivitetään 26.4. Tämän jälkeen päivitetään myös talousvaikutukset Tampereen näkökulmasta, ja netto/tulosvaikutus tarkentuu.
- Riskinä on, että TE-palveluiden rahoitus ei vastaa uusien velvoitteiden aiheuttamia kuluja:
 - Työllisyysmäärärahojen riittämättömyys nykytilanteessa sekä mahdolliset leikkaukset tuleviin työllisyysmäärärahoihin aiheuttavat merkittävän riskin palvelujen rahoituksen riittävyydelle. Leikkaukset vuosien 2023 – 2024 työllisyysmäärärahoihin ovat aiheuttaneet kasautunutta palvelutarvetta sekä työllisyyspalveluihin että kotoutumispalveluihin.
 - Nykyinen työttömyystilanne huomioiden riskinä työttömyysturvan kompensaaion osalta on, että rahoitus ei tule kattamaan vuoden 2025 työttömyysturvan kustannuksia (kuntaosuudet).

TE-uudistuksen alustava vaikutus Tampereen kaupungille (valmistelutilanne 4/2024)

*11/2023 arvio valtionosuuksien muutoksista. Tiedot päivittyvät vuoden 2023 toteutuneiden työttömyysjaksojen (työttömyysturvan maksuosuudet) ja valtion kehysriihen perusteella (palvelurahoitus).

**TYKAS-tietotiimi. Työnhakija-asiakkaiden keskiarvo v. 2023.

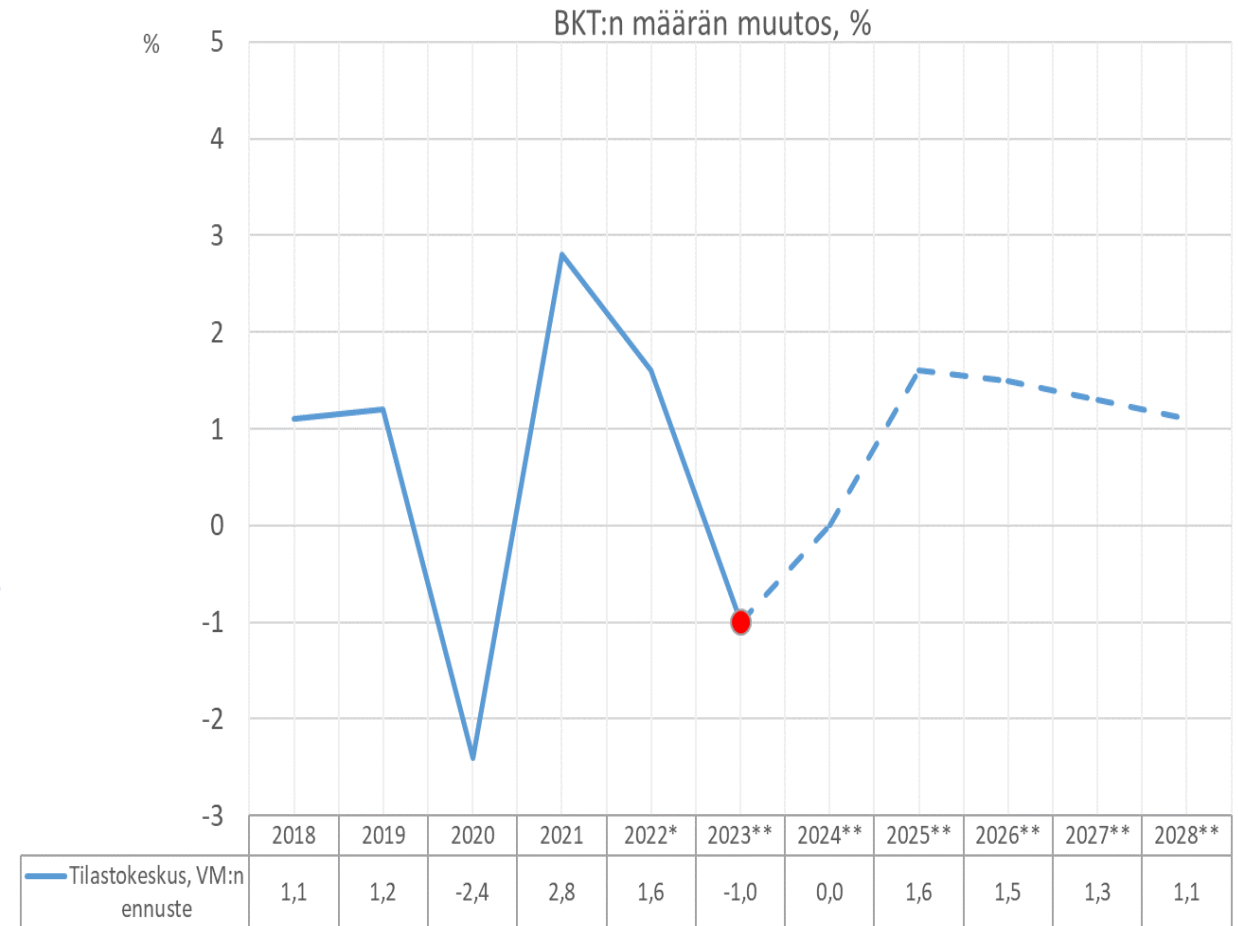
***TEM-tietopaketti. TE-palveluiden työnantajarekisterin työnantaja-asiakkaita v. 2022

Lähtökohtia vuoden 2025 suunnitteluun

TALOUS

Heikot talousnäkymät haastavat kuntien talousarviovalmistelua

- Suomen talous on taantumassa ja kuntien talouden tila on heikentymässä.
- Kuntien kustannukset kasvavat, verotulo- ja valtionosuuskehitys on vaimeaa ja investointitarpeet jatkuvat suurina. Samaan aikaan hallituksen lisäsopeutustoimet koskevat myös kuntasektoria.
- Kehysriihen nostot 16.4.
 - Sote-uudistuksen loppulaskuun liittyvä valtionosuuksien lisäleikkaus kompensoidaan kunnille vain osittain.
 - Normien purkuun liittyen arvioidaan 100 M€ kustannussäästö – pystyvätkö kunnat tekemään päätökset toiminnan muutoksista?
 - TE-uudistuksen kustannusneutraalia toteutumista ei ratkaistu kehysriihessä.

Lähde: Tilastokeskus 2018-2022 (* tarkentunut ennakkotieto 2022),
** Ennuste, Valtiovarainministeriön Taloudellinen katsaus kevät 2024 (25.4.2024).

Kuntien taloudellista tilannetta helpottava norminpurku ja kuntien maksutulopohjan vahvistaminen – pääministeri Orpon hallituksen kehysriihi 15.-16.4.2024

Kuntien normeja kevennetään ja maksutulopohjaa vahvistetaan niin, että ne helpottavat kuntien taloudellista tilannetta 100 miljoonan euron edestä. Talouspoliittinen ministerivaliokunta seuraa valmistelua ja varmistaa tavoitteiden toteutumisen.

Esimerkiksi ohessa arvioiduilla toimilla haetaan arviolta 40–60 miljoonan euron kuntien tehtävien keventämistä tai maksutulojen kasvattamista. Näiden lisäksi haetaan toimia siten, että kuntien normeja kevennetään tai maksutulopohjaa vahvistetaan yhteensä 100 miljoonan euron edestä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö:

- Kasvatus- ja koulutusalan suunnitelma- ja raportointivelvoitteita vähennetään olennaisesti ja kevennetään näin hallinnollista taakkaa. (alustava arvio: 10 miljoonaa euroa). Selvitetään, mitä muita lupia ja suostumuksia voidaan keventää.

Työ- ja elinkeinoministeriö:

- Pohjoismaisen työnhaun palveluprosessiin liittyvien tehtävien normitusta kevennetään kahdessa vaiheessa tavoitteena vaikuttavuuden parantaminen. Arvio taloudellisista vaikutuksista tarkentuu valmistelun edetessä. (alustava arvio 10–20 me)

Sosiaali- ja terveysministeriö:

- Aktivointisuunnitelman laadintaprosessia sujuvoitetaan. (tarkentuu valmistelussa)

Ympäristöministeriö:

- Mahdollistetaan kuntien kustannusten vähentäminen ja maksutulojen kasvattaminen alueidenkäyttölain, rakentamislain ja rakennusvalvontauudistuksen yhteydessä.
- Selvitetään mahdollisuuksia nostaa taksoja ja asiakasmaksuja ympäristöministeriön hallinnonalalla. (yhteistavoite YM:n hallinnonalan toimista 20–30 me, tarkentuu valmistelussa)

Kaikki hallinnonalat:

- Vähennetään erilaisten suunnittelu- ja kirjausvelvoitteiden määrää kunnan toiminnassa.
- Varmistetaan, että laajempi normipurkutyö etenee kuntataloutta vahvistaen kuntien ehdotusten pohjalta jo asetetun prosessin kautta vahvistaen kuntien omaa liikkumavaraa palvelujen ja toiminnan kehittämisessä.
- Periaate: Kuntien sääntelytaakkaa ei kasvateta tarpeettomasti

Kuntatalouden helpottuminen 100 milj. eurolla on täysin oraiden päällä, mutta kuntien valtionosuuksia leikataan varmasti 25 milj. eurolla.

Kehysriihen päätösten vaikutukset kuntatalouteen - Kuntaliiton koonti

Vaikutus kuntatalouteen

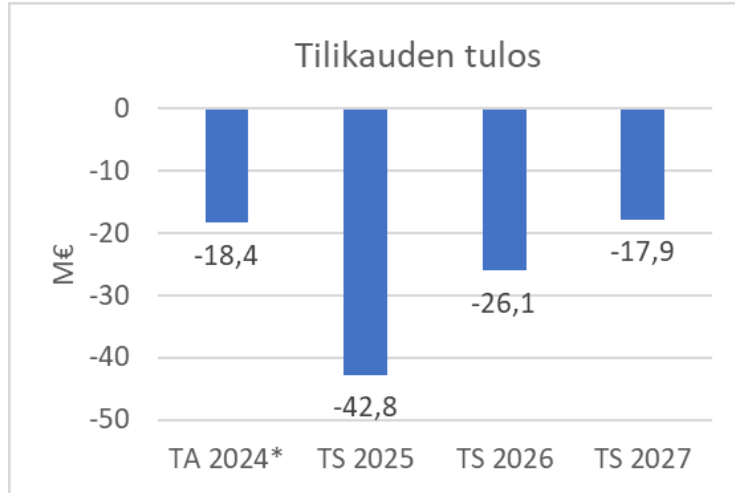
KEHYSRIIHEN PÄÄTÖS	Positiivinen	Negatiivinen	LISÄHUOMIOT
Valtionosuuden yllättävä lisäleikkaus (400 milj. €) ja sen kompensointi		-400	Kehysriihen kompensoinnin jälkeen noin -125 milj. yllättävästä lisäleikkauksesta jäi kuntien vastuulle
- Suoralla valtionosuuslisäyksellä (tasasuuruisesti vos% noin +50 €/as?)	+277		"Pysyvä vähennys kuntien valtionosuuksiin kasvaa 224 -> 501 = 277 milj. €" (Lähde: VM 17.11.2023)
Ansiotulovähennyksen poisto		+/-0	
- Lisää kunnallisverotuloja	+450		Kun ansiotulovähennys poistetaan kunnallisverotuksesta ja vastaava vähennys siirretään valtionverotukseen, kuntien verotulot lisääntyvät ja valtion vastaavasti vähenevät. Verovelvollisen asema ei muutu.
- Kasvattaa kuntien työtulovähennystä ja siten vähentää kunnallisverotuloja		-100	
- Kuntien verotulojen lisäystä vastaava summa vähennetään verotulomenetyksen korvauksista (vos)		-340	Koska pienituloiset eivät maksa valtionveroa, osa muutoksen kuntaverotukseen kohdistuvasta hyödystä valuu kuitenkin pois työtuloista kuntaverotuksessa tehtävien vähennysten lisääntymisen takia.
Norminpurku			
- Tehtävien ja velvoitteiden vähennys tai maksujen nosto	+100	-25	Valtionosuuden osuus vähennetään heti 2025. Kustannussäästö riippuu kuntien päätöksenteosta ja toiminnan muutoksista.
Kotoutumiskorvaukset		-63	Vaikuttaako suoraan samalla euromäärällä menoihin?
Ammatillisen rahoitusleikkaus	+57	-100	Lisääkö kuntien tarvetta tukea koulutuksen järjestäjiä yksikköhintarahoituksen ylittävällä rahoituksella?
Rahastotalouteen kohdistuvien säästöpäätösten kanavointi	+100?		Sairausvakuutusmaksut ovat vähennyskelpoisia. Kun niiden määrä vähenee työntekijöillä, kunnan verotukseen tehtävien vähennysten määrä pienenee?

PUUTTUU: Ratkaisu TE-uudistuksen kustannusneutraaliin toteutumiseen

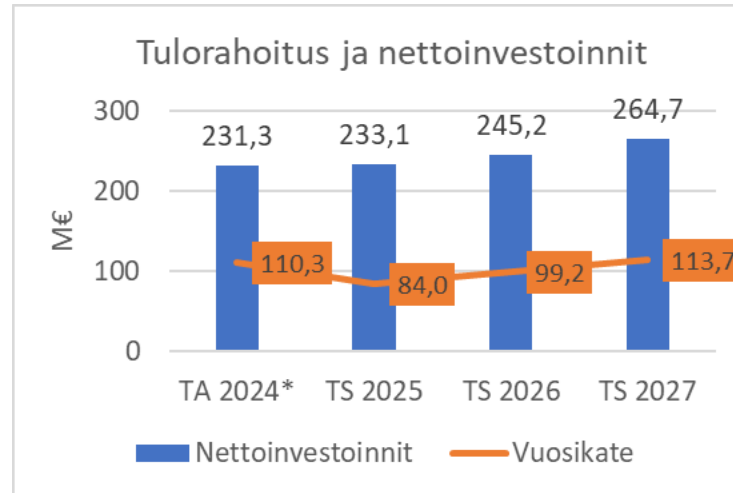
+984 M€

-1 028 M€

Taloussuunnitelman mukainen lähtötilanne Tampereella

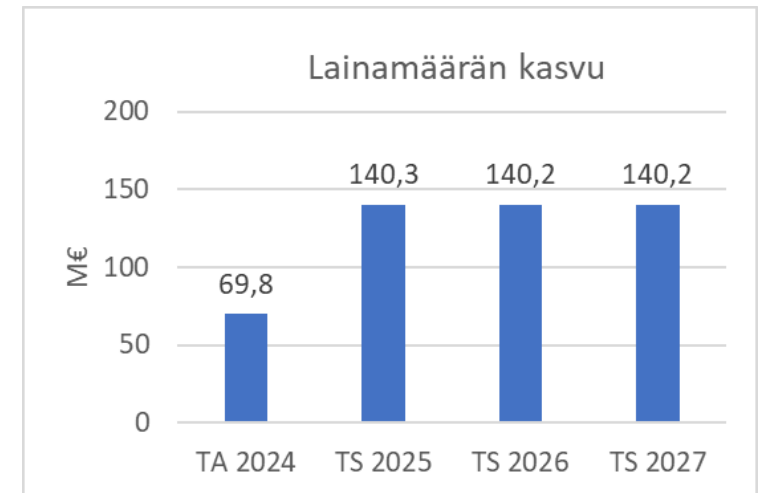
* Ilman Tampereen Veden yhtiöittämiseen liittyvää satunnaista erää. Sisältää KV 19.2 ta-muutoksen.

Investointien tulorahoitus-%

Vuosi	Investointien tulorahoitus-%
TA 2024*	48 %
TS 2025	36 %
TS 2026	40 %
TS 2027	43 %

* Nettoinvestoinnit ilman Tampereen Veden yhtiöittämisen vaikutusta. Ei sisällä KV 19.2 investointien uudelleen budjetoiteja.

Vuoden 2025 talousarviovalmistelussa tavoitteena

- 1. Pitää tuloslaskelma ylijäämäisenä.** *Vuoden 2024 talousarviossa on pysyttävä. Uusia käyttömenoja lisääviä toimintoja ja/tai toimintojen laajentamisia ei hyväksytä. Lisätarpeista ja odotuksista on helppoin pidättäytyä. Menojen kasvu pidetään hyvin maltillisena ja pakolliset muutostarpeet katetaan ensisijaisesti olemassa olevan budjettipohjan sisältä. Nettomenojen kasvu pidetään verorahoituksen kasvua pienempänä.*
- 2. Priorisoida ja myöhentää investointeja.** *Investointien määrää hillitään, priorisoidaan ja toteuttamista jaksotetaan pidemmälle ajalle velkaantumisen hidastamiseksi. Investointien priorisoinnissa hyödynnetään uudenlaista luokittelua. Tulopohjaa vahvistavia investointeja toteutetaan, mutta toteutusaikatauluja arvioidaan uudestaan.*
- 3. Hyödyntää investointien rahoituksessa eri rahoitusvaihtoehtoja.** *Investoinneissa arvioidaan, mitä investoidaan kaupungin taseeseen ja mitä investointeja rahoitetaan muilla tavoin.*
- 4. Parantaa tuottavuutta.** *Toiminnan ja talouden suunnittelussa edellytetään tuottavuuden tehokkaampaa parantamista.*

Talousarviovalmistelussa kevään aikana täsmentyvät asiat

- Vuoden 2024 talousarvion toteutuminen? Toimintayksiköiden ennustettuja budjettiylityksiä ei hyväksytä ja kaupunginvaltuuston hyväksymässä talousarviossa on pysyttävä. Tarvittaessa ylitysuhat on katettava erillistoimenpiteillä ilman lisärahoitusta.
- Hallituksen 16.4 kehysriihen päätösten vaikutukset kuntatalouteen.
- Toteutuuko TE-uudistus kustannusneutraalisti vai leikataanko rahoitusta etupainotteisesti?
- Paljonko verotulojen kehitys jää 2024–2027 taloussuunnitelmaa pienemmäksi? Kuntaliiton helmikuun veroennuste on vuositasolla noin 20 milj. euroa taloussuunnitelman 2025–2027 lukuja pienempi.
- Kuntatalousohjelma julkaistaan 25.4. ja sen jälkeen saadaan päivitettyt verotulo- ja valtionosuuslaskelmat (ml. TE-uudistus)
- Myyntivoittojen, maankäyttösopimuskorvausten ja osinkotulojen kehitys.
- Uusien ja peruskorjattujen tilojen vuokrat 2025.
- Suoriteperusteisten palvelujen volyymimuutosten vaikutus (varhaiskasvatus, perusopetus, lukiokoulutus, joukkoliikenne)
- Millainen on kunta-alan vuoden 2025 palkkaratkaisu? (tiedetään vasta keväällä 2025, arvioidaan ta-kehukseen kaupunkitasolla)
- => **Päivitetty tuloslaskelmaskenaario tehdään toukokuussa em. erien täsmennyttyä.**
- Investointien tarkempi läpikäynti lautakunnittain ja investointiluokittain.
- => **Pormestarin johtoryhmän talousarvioseminaarissa 30.-31.5 linjataan kaupunginhallitukselle 17.6 esitettävä talousarviokehys.**

Investointien luokittelu

Investointikaton käyttöönottoa on valmisteltu ryhmittelemällä investoinnit neljään luokkaan. Investointien luokittelulla pyritään määrittämään, miten investointeja priorisoidaan investointikaton alle. Investointien taso vuosille 2025-2028 määritellään tarkemmin talousarvion jatkovalmistelussa.

1) Perusinvestoinnit

- Lakisääteisiin palveluihin liittyvät investoinnit (esim. varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen talonrakennushankkeet, hankkeisiin liittyvä ensikertainen kalustaminen), Infran perusparannushankkeet, Käynnissä olevat investoinnit (esim. talonrakennushankkeet, infrainvestoinnit, Ratican rinnakkaishankkeet), Väistötilaketjutukseen kuuluvat talonrakennushankkeet, Sisäilmakohteet, jotka ovat tilojen perusparannuksia ja korvaaviksi tiloiksi rakennettavia uudisrakennuksia, Perusinvestoinneiksi luokiteltavat ICT investoinnit, Talonrakennushankkeiden pienet investoinnit

2) Uusiin alueisiin liittyvät investoinnit

- Uusien alueiden investoinnit (sis. talonrakennushankkeet, maan esirakentamisen ja infran toteutuksen)

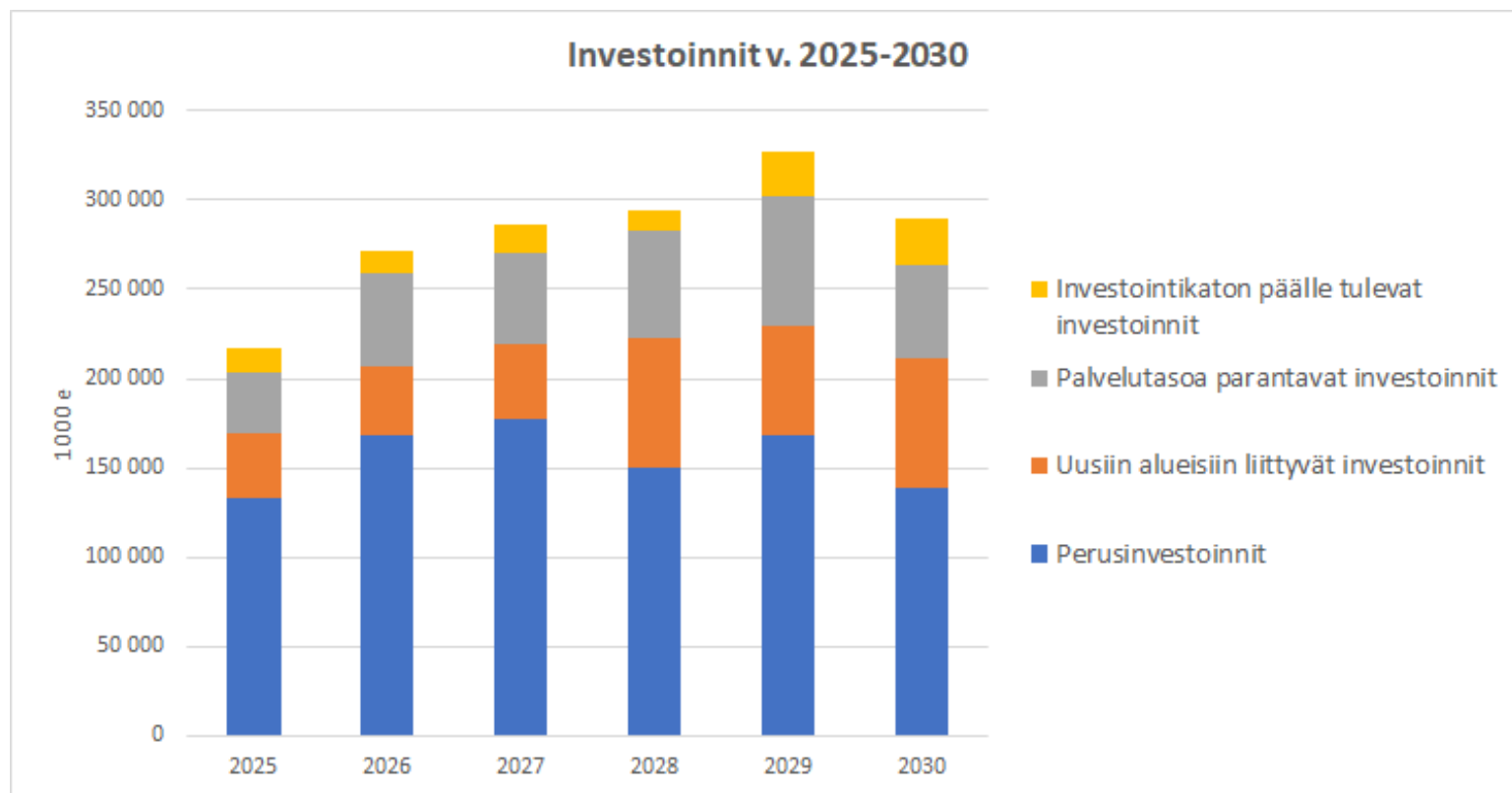
3) Palvelutasoa parantavat investoinnit

- Konsernihallinnon, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan suunnitteilla olevat talonrakennushankkeet (mm. uimahallit, museot, tekojää, kirjastot, Tammerkosken rannat ja Ratinan Suvanto, Veturitalli ym.), Palvelutasoa parantavat ICT investoinnit

4) Investointikaton päälle tulevat investoinnit

- Kaupunki on sitoutunut tiettyihin investointeihin, joiden toteuttaminen riippuu muun tahon (esim. valtion) investointipäätöksistä. Esim.
 - Ratikkakäytävän rinnakkaishankkeista Pirkkala-Linnainmaa KAS- ja TAS-vaiheet, Paasikiventien parantaminen (VT12 ja KT65) Hiedanrannan kohdalta, Tasanteen ja Aitovuoren eritasoliittymä, Tahera -hanke, Teattereiden investointiavustukset (kv:n linjaus 19.2.2024)
- Konsernihallinnon yhteisten erien osakkeet ja osuudet

Investointien valmistelutilanne (4/2024) uuden luokittelun mukaan

- Perusinvestoinnit luokitellaan käynnissä oleviin investointeihin ja vuonna 2024-2026 käynnistyviin investointeihin. Osa investoinneista ajoittuu myöhemmäksi.
- Perusinvestoinnit ovat 130-180 milj. euroa v. 2025-2028

Investointitarpeet lautakunnittain, valmistelutilanne 4/2024

	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
1000 euroa				
Konsernihallinto/ ICT-kehittäminen	-5 600	-6 600	-6 600	-6 600
Konsernihallinto/ Yhteiset erät/ Sijoitukset	-3 900	-1 600	-1 600	-1 600
Kasvatus- ja opetuslautakunta	-2 100	-2 800	-6 000	-6 500
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	-4 800	-4 800	-4 800	-4 800
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta / Kulttuurilaitosten investointiavustukset	-7 500	-8 500	-8 100	
Elinvoima- ja osaamislautakunta				
Ammatillinen koulutus	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Lukiokoulutus	-1 350	-300	-750	
Asunto- ja kiinteistölautakunta				
Talonrakentaminen	-89 522	-125 522	-154 191	-161 700
Maa- ja vesialueet	-12 250	-12 810	-6 500	-7 000
Viiden tähden keskusta	-1 530	-4 510	-3 900	-10 500
Hiedanranta	-500	-500	-500	-500
Yhdyskuntalautakunta				
Yhdyskuntalautakunta pl. erikseen sitovat erät	-49 000	-49 000	-49 000	-50 000
Viiden tähden keskusta	-29 605	-45 151	-31 348	-35 840
Hiedanranta	-1 200	-1 500	-2 200	-2 800
Joukkoliikennelautakunta	-500	-500	-500	-500
YHTEENSÄ	-211 357	-266 093	-277 989	-290 340
Erillishankkeet (vaativat investointipäätöksen)	-5 500	-5 350	-8 200	-3 500
INVESTOINTIMENOT erillishankkeilla	-216 857	-271 443	-286 189	-293 840

LIITE 1

**Strategian valtuustokauden
tavoitteiden etenemisen
arviointia tukeva aineisto**

TAMPERE.
FINLAND

YHDENVERTAISET YKSILÖT

Tampere on paras paikka kasvaa, kehittyä ja ikääntyä. Tampereella jokainen voi olla oma itsensä ja toteuttaa unelmiaan.

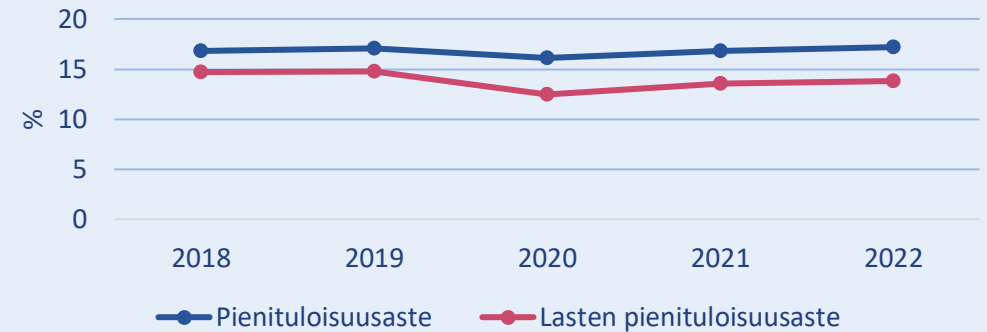

SOSIOEKONOMINEN HYVINVOINTI

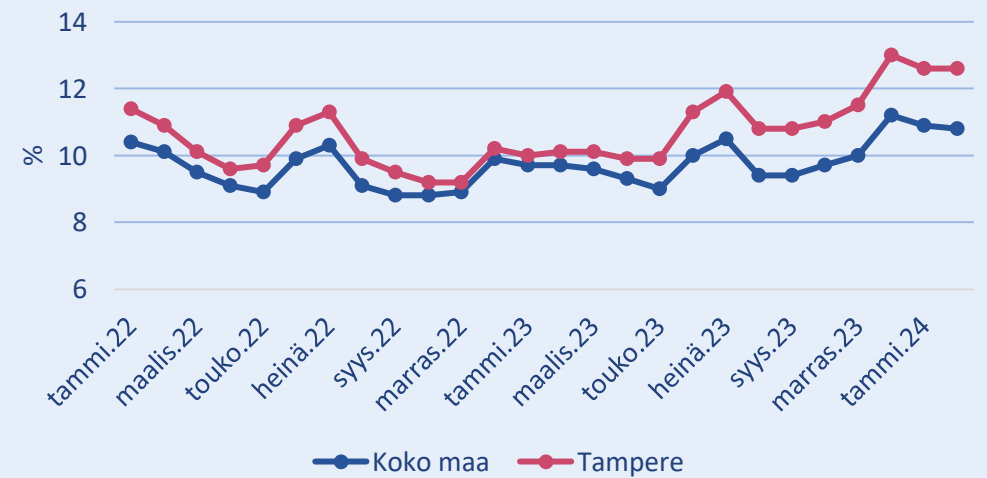
- Köyhien eli pienituloisten osuus kotitalouksista on Tampereella edelleen suurempi kuin koko maassa keskimäärin (2022: 17,2 %), eikä lapsiperheköyhyys ole vähentynyt.
- Sosioekonomiset terveyserot ovat edelleen huomattavia.
- Hyvinvointi –indeksillä mitattuna Tampereen alueelliset sosioekonomiset hyvinvointierot ovat maltillisia, mutta ne eivät ole kaventuneet.
- Työllisyystilanne pysyi suhteellisen vakaana alkuvuonna 2023, mutta heikkeni vuoden edetessä. Tammikuussa 2023 työttömyysaste oli 10,0 %, kun se vuoden lopussa oli noussut 13,0 %:iin. Viimeisimpänä helmikuussa työttömyysaste oli 12,6 %.
- Tampereen työttömyysaste on kuusikkokaupungeista toiseksi suurin. Tampereella työttömyysaste on kasvanut voimakkaammin vuoden aikana suhteessa muihin kuusikkokaupunkeihin.
- Työttömien työnhakijoiden määrä nousi vuodentakaiseen helmikuuhun verrattuna 3520 henkilöllä.

Lähteet: Tilastokeskus, Sotkanet THL, Tamperelaisten hyvinvointi –kysely 2023, TEM Työnvälitystilasto

Pienituloisuusasteet

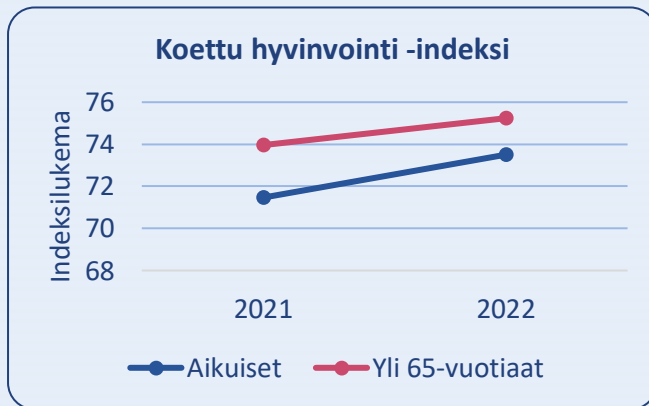
Työttömyysasteen kehitys

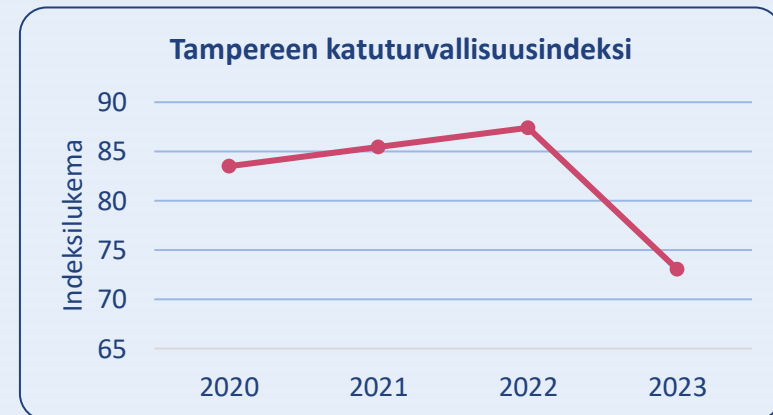
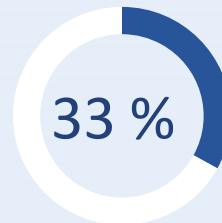
KOETTU HYVINVOINTI JA TURVALLISUUS

- Sekä aikuisten (18-64-vuotiaat) että yli 65-vuotiaiden koettu hyvinvointi on parantunut. Lasten ja nuorten tyytyväisyys elämään on noussut hieman alakoulussa ja lukiassa, mutta laskenut yläkoulussa ja ammatillisessa koulutuksessa.
- Lapsista ja nuorista 20-30 % on kokenut syrjintää ja aikuisista joka kolmas kokee, että häntä on syrjitty tai kohdeltu epätasa-arvoisesti
- Mielen terveysoireilu on edelleen suurta, mutta tilanne ei ole enää pahentunut. Aikuisista noin joka kymmenes ja lapsista ja nuorista noin joka viides kokee mielen terveyteen liittyviä ongelmia.

- Huumeiden käyttö näyttää lisääntyneen jätevesitutkimusten perusteella
- Väkivallan kasvu huolestuttaa
 - Tilastojen mukaan erilaisten rikosten määrä ovat kasvussa
 - Asukkaiden väkivallan kokemukset ovat kuitenkin hieman vähentyneet ja asuinalueet koetaan edelleen turvalliseksi
- Tampereen kaduilla tapahtuu ryöstöjä, pahoinpitelyjä, vahingontekoja ja liikennejuopumuksia asukasmäärään suhteutettuna aikaisempaa enemmän.

Syrjintää kokeneet, %
aikuisista (2023)

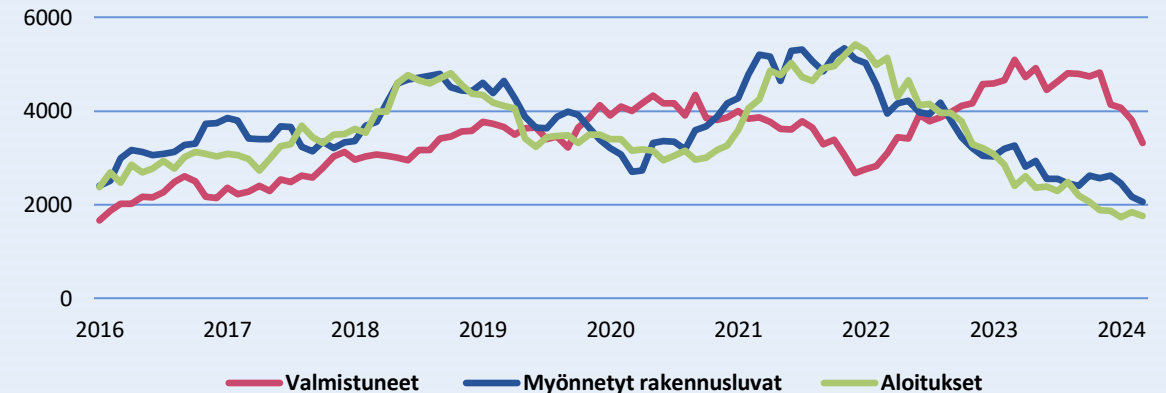
ASUNTOTUOTANTO

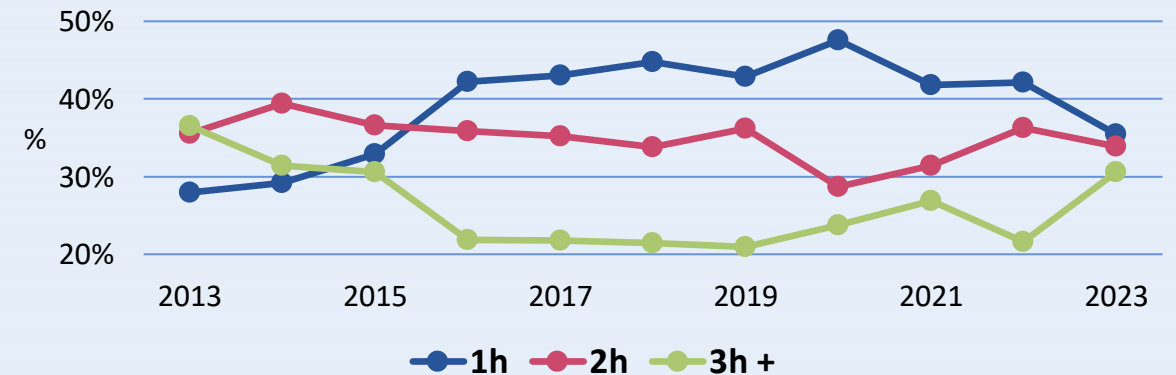
- Vaikka asuinrakentamisen tilannetta on kuvattu heikoksi asuntoja on valmistunut edelleen paljon, koska rakennuslupia myönnettiin ja rakennushankkeita aloitettiin paljon v. 2021-2022
- Rakennuslupien ja aloitusten määrä lähti jyrkkään laskuun vuoden 2022 puolivälissä ja valmistuneiden asuntojen määrä seuraa perässä
- Alkuvuonna 2024 on valmistunut huomattavasti vähemmän asuntoja kuin koskaan aiemmin 2020-luvulla
- Asuntorakentaminen on painottunut pieniin asuntoihin ja 2019-2023 aikana valmistuneista asunnoista 75 % on ollut yksiöitä tai kaksioita ja 90 % kerrostaloasuntoja
- Kuitenkin vuonna 2023 valmistuneiden perheasuntojen (3h+) osuus nousi ja yksiöiden osuus laski merkittävästi

Asuntotuotannon trendit

12 kk liukuva summa

Valmistuneiden asuntojen huoneistotyyppijakauma, %

TEKEVÄT YHTEISÖT

Tampere näyttää suuntaa tulevaisuuden yhteisöllisyyteen. Tampereen moninaiset yhteisöt ja yritykset ruokkivat hyvinvointia, luovuutta ja innovatiivisuutta. Yhdessä teemme parempaa huomista.

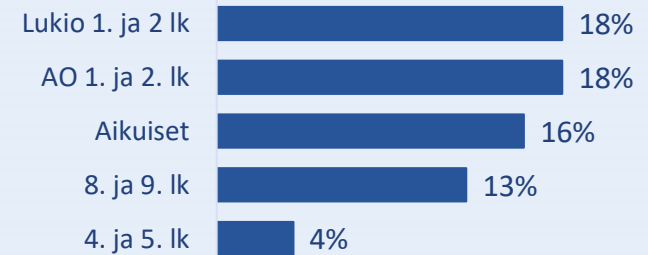
YHTEISÖLLISYYS JA OSALLISUUS

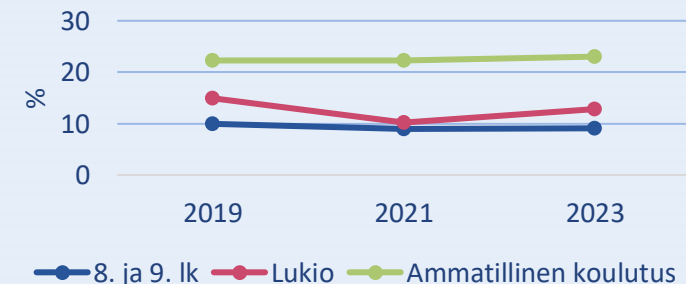
- Suurin osa aikuisista ja nuorista kokee kuuluvansa itselle tärkeään ryhmään tai yhteisöön. Aiempaan verrattuna nuorten kokemus ryhmään kuulumisesta on hieman laskenut.
- Yksinäisyys ei ole koronaepidemian jälkeen juurikaan vähentynyt.
- Kolmannes asukkaista osallistuu aktiivisesti johonkin järjestötoimintaan. Osuus on noussut jonkin verran aiempaan verrattuna.
- Aikaisempaa useampi aikuinen kokee voivansa vaikuttaa oman asuinalueensa kehittämiseen (33 %). Valtaosa kuntalaisista (91 %) myös tietää jonkin tavan, jolla on mahdollista vaikuttaa kaupungin toimintaan.
- Nuorten kokemukset koulun vaikuttamis- mahdollisuuksista ovat hieman parantuneet.

Lähteet: Kouluterveyskysely THL 2023 ja Tamperelaisten hyvinvointi –kysely 2023

Itsensä yksinäiseksi tuntevat, % vastaajista 2023

Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulussa, % vastaajista

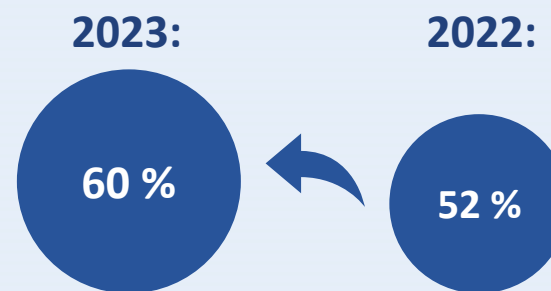

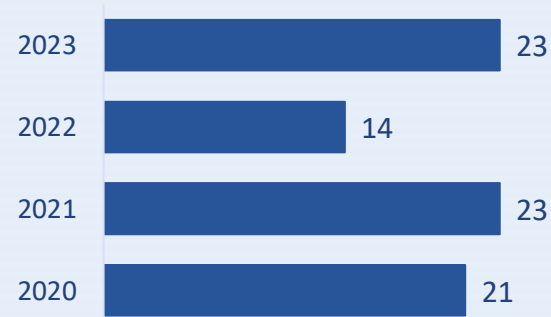
ELÄMYSTALOUS JA STARTUP- YRITYSTEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

- Tampereen imago kulttuurikaupunkina on kasvanut. Taloustutkimuksen valtakunnallisen tutkimuksen mukaan **60 %** vastaajista kokee Tampereen kulttuuritarjonnan monipuolisena. Vastaava luku muissa yli 100 000 asukkaan kaupungeissa on **39 %** ja koko maan osalta **13 %**.
- Tampereen seudulla syntyneiden startup-yritysten määrä on noussut viime vuodesta. Uusien syntyneiden startup-yritysten määrä on nyt vuoden 2021 tasolla. Startup-yritysten kokonaismäärä on 196 (2022: 190).
- Globaalisti startup-suhdanne on vaikea mutta Tampere on onnistunut tilanteessa suhteellisen hyvin, koska Tampereella startup-yritysten lukumäärä, niiden liikevaihto ja rahoitus on kasvanut.

Kulttuuritarjonnan monipuoliseksi kokevien osuus:

Syntyneiden startup-yritysten määrä

Lähteet: Tampereen seudun startup-selvitys 2023 ja Muuttohalukkuus ja kaupunkien/kuntien imago –tutkimus 2023 (Taloustutkimus)

HIILINEUTRAALEJA TEKOJA

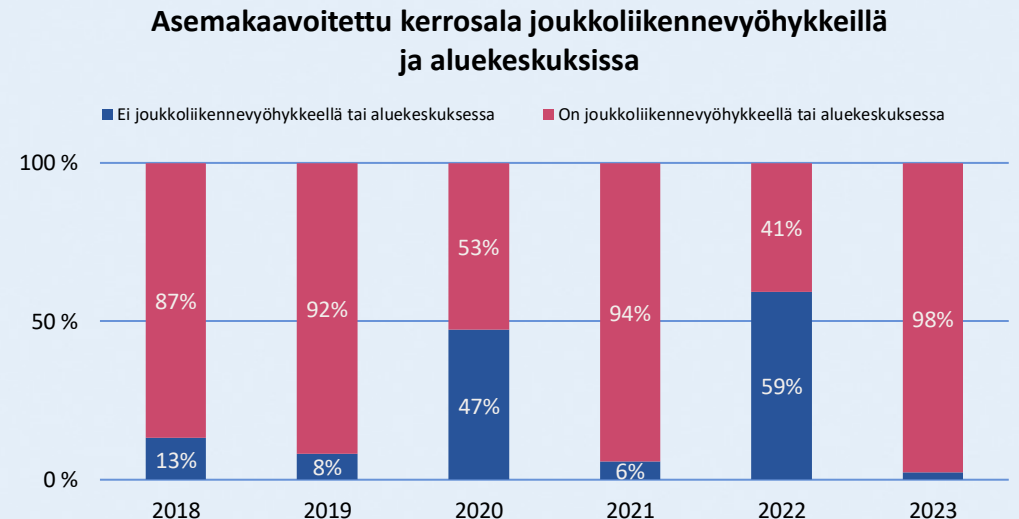
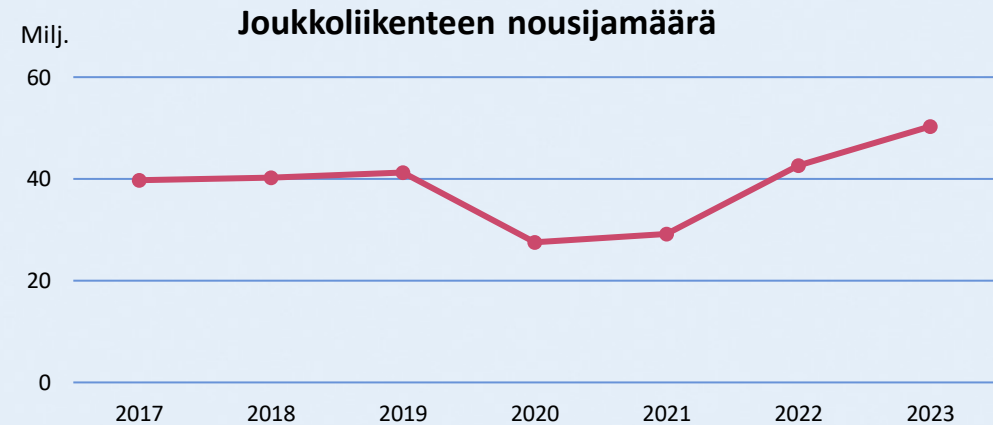
Tampere on kansainvälisesti tunnettu vaikuttavista teoistaan ilmaston ja luonnon monimuotoisuuden eteen. Kestävien valintojen tekeminen on täällä helppoa – vetovoimamme syntyy arjen sujuvuudesta.

KESTÄVÄ KASVU JA LIIKKUMISMUODOT

- Vuonna 2023 joukkoliikenteessä ylitettiin ensimmäistä kertaa 50 miljoonan matkustajan raja.
- Matkoja tehtiin 18 % enemmän kuin vuonna 2022 ja yli 70 % enemmän kuin koronavuosina 2020-2021.
- Ratikalla tehtiin v. 2023 14,7 miljoonaa matkaa (29 % kaikista) ja ratikkalinjat ovat kolmen käytetyimmän linjan joukossa.
- Valtuustokauden aikana on kestävä kasvun tavoitteen mukaisesti kaavoitettu yli 80 % asuinkerrosalasta joukkoliikennevyöhykkeille ja aluekeskuksiin.
- Vaihtelu on suurta vuosien välillä – 2021 ja 2023 kaavoitetusta asuinkerrosalasta reilusti yli 90 % sijaitsee näillä vyöhykkeillä.
- Syynä ”heikolle” vuodelle 2022 on vyöhykkeiden ulkopuolinen Hyhkynlaakson asemakaava, johon yli puolet vuoden asuinkerrosalasta sijoittuu.

TULEVAISUUDEN EDELÄKÄVIJYYTTÄ

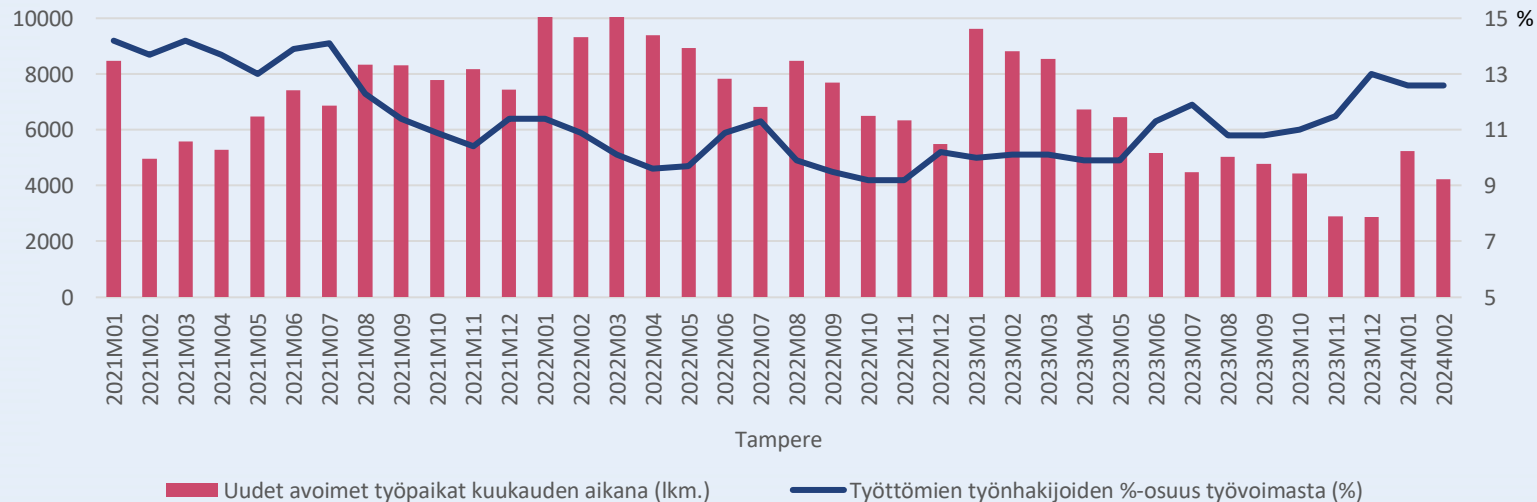
Tampere jatkaa menestystarinaansa; meillä on parhaat edellytykset tehdä tulevaisuuden ratkaisuja. Tampereen asema kansainvälisenä tieteen ja korkean osaamisen kaupunkina on vahva.

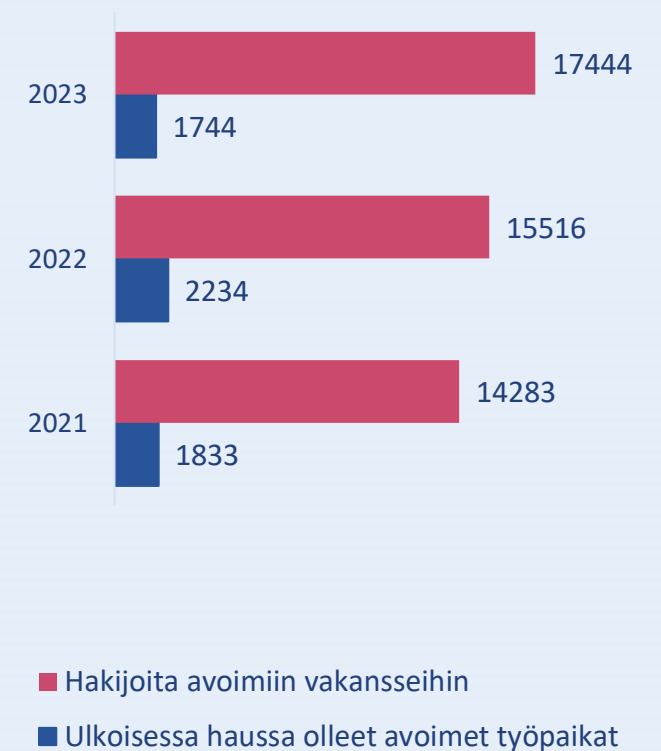
TYÖVOIMAN SAATAVUUS JA TYÖLLISYYS

- Työttömyysasteen noustessa avointen työpaikkojen määrä on ollut laskussa.
- Uusia avoimia työpaikkoja oli helmikuussa 2024 yhteensä 4226. Vuoden takaiseen verrattuna työpaikkojen määrä on vähentynyt n. 4600 työpaikalla.
- Tampereen kaupungilla ulkoisessa haussa olleissa paikoissa hakijoiden määrä vakansseihin on kasvanut, vaikka ulkoisessa haussa olleiden työpaikkojen kokonaismäärä on laskenut.

Työttömyysasteen kehitys (viiva) ja työpaikkojen määrän (palkit) kehitys

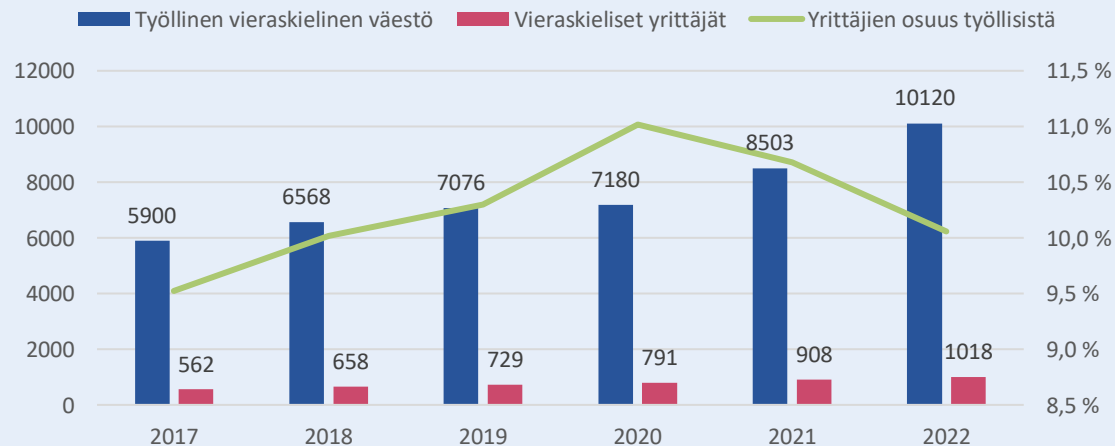

Ulkoisessa haussa olleet paikat ja hakijamäärät Tampereen kaupungille

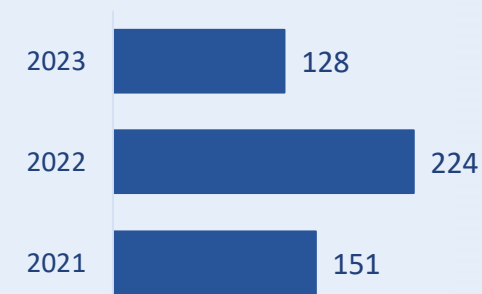

KANSAINVÄLISET OSAAJAT

- Työllisen vieraskielisen väestön määrä on ollut nousussa vuodesta 2017 lähtien.
- Yrittäjien osuus työllisistä vieraskielisistä on ollut vuosina 2020-2022 n. 10-11 %.
- Tutkijoiden ja erityisasiantuntijoiden oleskelulupahakemusten määrä on laskenut **43 %** vuonna 2023. Vuonna 2022 myönnettyjen oleskelulupien määrä oli poikkeuksellisen suuri.

Tutkijoiden ja erityisasiantuntijoiden ensimmäisten oleskelulupahakemusten määrä

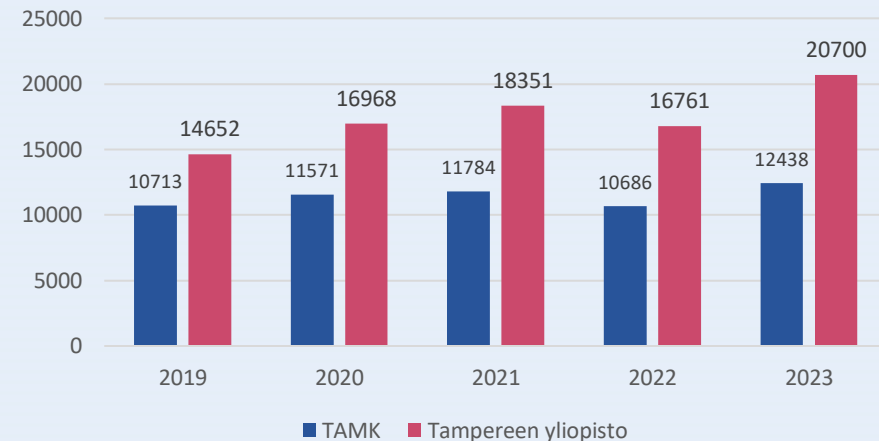
TAMPEREEN ASEMA KOULUTUS- JA OPISELUKAUPUNKINA

- Korkeakouluuyhteisöjen ensisijaisten hakijoiden määrä on vuoden 2022 laskun jälkeen kääntynyt selkeään kasvuun.
- Vuoden 2023 osalta hakijamäärät ovat korkeimmillaan molemmissa korkeakouluissa viiden vuoden tarkastelussa.
- Tampereen yliopistossa hakijamäärät ovat kasvaneet **24 %** ja Tampereen ammattikorkeakoulussa **16 %**.

Tampere on edelleen suositelluin opiskelijakaupunki

Tampere on ollut ensimmäisellä sijalla Taloustutkimuksen toteuttamassa valtakunnallisessa Opiskelijakaupunkien suositteluhaluus –tutkimuksessa kaikkina vuosina 2015-2023.

Korkeakouluuyhteisön ensisijaisten hakijoiden määrä

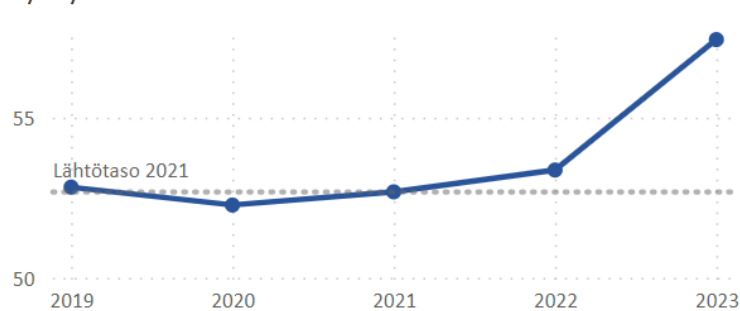
ROHKEASTI UUDISTUVA KAUPUNKI

Uudistumiskykyinen kaupunkiorganisaatio
mahdollistaa strategian toteutumisen.

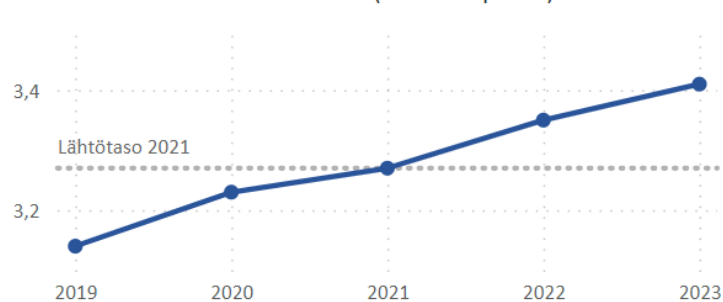
HENKILÖSTÖN HYVINVOINTI, ESIHENKILÖITYÖ JA TAMPEREEN HOUKUTTELEVUUS TYÖNANTAJANA

Työhyvinvointimatriisin summaindeksi 2019-2023

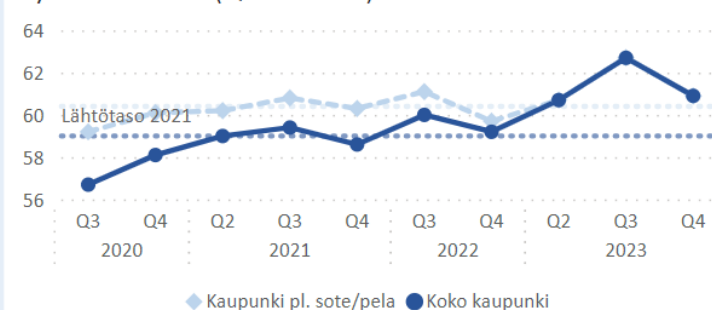

- Kaupungin henkilöstön työhyvinvointi ja kokemus esihenkilötyöstä ovat kehittyneet suotuisasti. Tämä tarjoaa hyvän perustan kaupunkiorganisaation uudistamiselle.
- Työhyvinvointimatriisi yhdistää Kunta 10 -kyselyn tuloksia työkyky-indikaattoreihin (sairauspoissaolot, työtapaturmat ja työkyvyttömyyseläke). Vuoden 2023 hyvään tulokseen vaikuttaa erityisesti selvästi pudonneet työkyvyttömyyseläkemaksut
- Työelämän laatua ja henkilöstön suorituskykyä kuvaava QWL-indeksi oli viime vuonna keskimäärin selvästi aiempia vuosia paremmalla tasolla (61,4 %) ja ylittää suomalaistan työpaikkojen keskitason (60 %).
- Myös suosittelumittari (eNPS) on tyydyttävällä tasolla ja on kehittynyt suotuisasti.

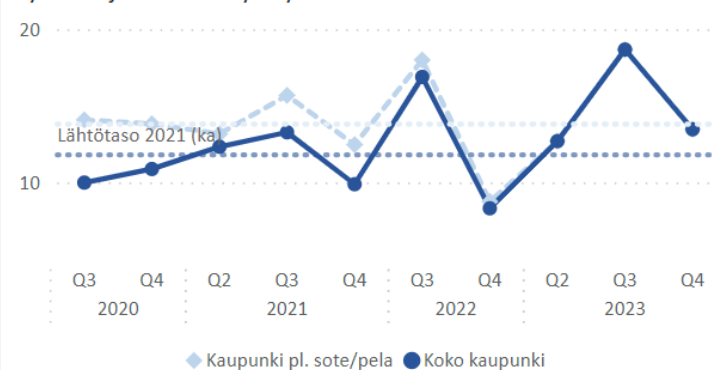
Esihenkilöarviointien keskiarvo (koko kaupunki) 2019-2023

Työelämän laatu (QWL-indeksi) 2020-2024

Suosittelu kaupungista työnantajana (eNPS), työntekijäkokemuskysely

ASIAKASKOKEMUS, DIGIASIOINTI JA HANKINNAT

- Asiakaskokemuksen kaupunkitasoinen mittausmalli otettiin käyttöön suuressa osassa kaupunkiorganisaatiota vuoden 2023 aikana. Talousarviotavoitteena ollut odotusten ylittävyyden taso (57 %) saavutettiin.
- Verkkoasiointin mahdollisuuksia kaupungin palveluissa mitataan osuutena palvelutietovarantoon kirjatuista palveluista, joissa verkkoasiointi on edes osassa palvelua mahdollista. Vuoden 2023 aikana päästiin jo lähelle valtuustokauden tavoitetta (50 %).
- Innovaatio- ja yhteistyökykyindeksi kuvaa Tampereen kaupungin toimintaa hankintojen tilaajana. Innovaatio- ja yhteistyökyvyllä on positiivinen yhteys myös hankintojen tuottavuuteen ja vaikuttavuuteen. Kaikilla ulottuvuuksilla kehitys on ollut myönteistä 2019-2023.

Asiakaskokemus
ylitti odotukset
2023

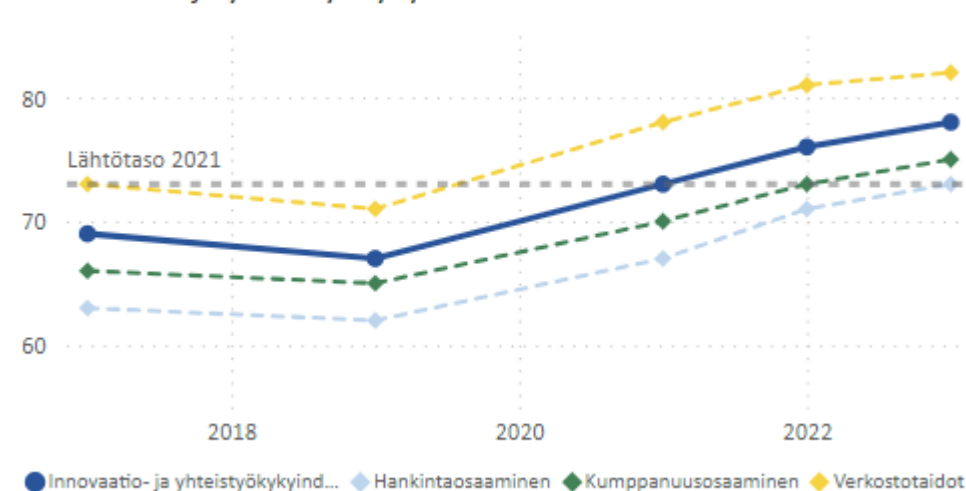
71 %*

Verkkoasiointi
mahdollista

45 %

palveluista
2023

Innovaatio- ja yhteistyökykyindeksi osa-alueineen 2017-2022

*Odotusten ylittyminen = NPS-kyselyissä 9 tai 10 tai kuinka onnistuimme-kyselyissä 4 tai 5 vastanneiden osuuksien keskiarvona, mukana 22 palvelua koskevaa asiakaskokemuskyselyä